

Verordening subsidies Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 (Verordening POP3-subsidies provincie Drenthe)

Besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe van 3 april 2018, kenmerk 5.4/2018000864, team Plattelandsontwikkeling, tot bekendmaking van hun besluit tot wijziging van de Verordening subsidies Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 (Verordening POP3-subsidies provincie Drenthe)

Gedeputeerde Staten van Drenthe;

gelet op artikel 145 van de Provinciewet;

BESLUITEN:

de Verordening subsidies Plattelandsontwikkelingsprogramma 2014-2020 (Verordening POP3-subsidies provincie Drenthe), laatstelijk gewijzigd bij besluit van 13 februari 2018, kenmerk 3.1/2018000379, Provinciaal Blad nummer 1662 van 2018, gewijzigd vast te stellen conform artikel 1.2, lid 2, van deze verordening.

Gedeputeerde Staten voornoemd,

mevrouw drs. J. Klijnsma, voorzitter
mr. L. Maarleveld, secretaris a.i.

Uitgegeven 12 april 2018

Hoofdstuk 1 Algemeen

Artikel 1.1 Definities

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. afschrijvingskosten: de kosten van afschrijving zoals bedoeld in artikel 69, lid 2, van Verordening (EU) Nr. 1303/2013;
- b. bijdrage in natura: bijdrage als bedoeld in artikel 69 lid 1, van de Verordening (EU) Nr. 1303/2013;
- c. bruto jaarloon: het in enig jaar aan een werknemer betaalde salaris, inclusief een niet-prestatie gebonden eindejaarsuitkering of een beloning in de vorm van een dertiende maand, zijnde een vast bedrag of vastgesteld percentage van het salaris, dat werknemers als extra loon ontvangen, voor zover dit is geregeld in de geldende cao of arbeidsovereenkomst, exclusief vakantiegeld, exclusief (overige) vergoedingen, bijzondere beloningen, winst- of prestatieafhankelijke uitkeringen en aanvullende werkgeverslasten;
- d. grondgebruiker: gebruik gerechtigde van de grond;
- e. inpassingsmaatregelen: maatregelen die noodzakelijk zijn om kavels goed bewerkbaar te maken en eventuele negatieve neveneffecten van de herverkaveling tegen te gaan;
- f. Kaderbesluit nationale EZ-subsidies: regeling van 1 januari 2009, Stb. 2008, 499, gewijzigd per 1 juli 2016, Stb. 2016, 56;
- g. landbouwer: een natuurlijk persoon of rechtspersoon dan wel een groep natuurlijke personen of rechtspersonen, ongeacht de rechtspositie van de groep en haar leden volgens het nationale recht, van wie het bedrijf zich bevindt binnen het territoriale toepassingsgebied van de verdragen als omschreven in artikel 52 van de VEU in samenhang met de artikelen 349 en 355 van de VWEU, en die een landbouwactiviteit uitoefent;
- h. landbouwbedrijf: alle eenheden op het grondgebied van Nederland die voor landbouwactiviteiten worden gebruikt en door een landbouwer worden beheerd;
- i. landbouwactiviteiten: primaire productie van landbouwproducten alsmede handel in landbouwproducten, als bedoeld in bijlage 1 VWEU;
- j. netto inkomsten: instroom van kasmiddelen die gebruikers genereren door rechtstreeks te betalen voor de door middel van de gesubsidieerde activiteit verstrekte goederen/zaken of diensten, minus alle operationele kosten en de kosten voor de vervanging van uitrusting met een korte levensduur

- die in de overeenkomstige periode zijn gemaakt. Besparingen op operationele kosten die gerealiseerd worden door de gesubsidieerde activiteit worden als netto inkomsten gerekend, tenzij de besparingen teniet worden gedaan door een evenredige verlaging van een eventuele exploitatiesubsidie;
- k. niet-productieve investering: investering die niet leidt tot een aanzienlijke stijging van de waarde of de rentabiliteit van het landbouwbedrijf of een andere onderneming;
  - l. ELFPO: het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling als bedoeld in Verordening (EU) Nr. 1305/2013
  - m. Regeling Europese EZ-subsidies: regeling van 1 juli 2015, Stcrt, 2015, 18094;
  - n. VO (EU) 1303/2013: Verordening (EU) Nr. 1303/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds, het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad;
  - o. VO (EU) 1305/2013: Verordening (EU) Nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad 17 december 2013 inzake steun voor plattelandontwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor plattelandontwikkeling (ELFPO) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1698/2005 van de Raad;
  - p. VO (EU) 651/2014: Verordening (EU) Nr. 651/2014 van de Commissie van 17 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag met de interne markt verenigbaar worden verklaard
  - q. VO (EU) 702/2014: Verordening (EU) Nr. 702/2014 van de Commissie van 25 juni 2014 waarbij bepaalde categorieën steun in de landbouw- en de bosbouwsector in plattelandgebieden op grond van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met de interne markt verenigbaar worden verklaard;
  - r. voorbereidingskosten: kosten van handelingen ter voorbereiding van de subsidiabele activiteit(en) waar subsidie voor wordt aangevraagd, waaronder het maken van het projectplan.
  - s. Bestuurscommissies: door Gedeputeerde Staten (GS) ingestelde commissie ex artikel 81 van de Provinciewet.

Artikel 1.2 Toepassingsbereik

1. Op subsidieverlening op grond van deze verordening is de Algemene subsidieverordening Drenthe 2017 niet van toepassing.
2. Gedeputeerde Staten (GS) zijn bevoegd tot het vaststellen van (landelijke) wijzigingen van kleine aard in deze verordening. Dit kan slechts betreffen wijzigingen die dwingend voortvloeien uit het wijzigen van nationale wetgeving, Europese wetgeving, wijzigingen van de in IPO-verband vastgestelde modelverordening en kennelijke verschrijvingen en mag geen financiële consequenties hebben. Provinciale Staten (PS) ontvangen een afschrift van de wijziging.
3. Subsidie op grond van deze verordening wordt slechts verstrekt voor activiteiten ten behoeve van het in de Europese Unie gelegen deel van het Koninkrijk der Nederlanden waarvan de resultaten aantoonbaar ten goede komen aan het platteland van Nederland of de agrarische sector.
4. Tot het platteland van Nederland behoort het gehele grondgebied van het in de Europese Unie gelegen deel van het Koninkrijk der Nederlanden met uitzondering van aaneengesloten woonkernen met meer dan 30.000 inwoners.

Artikel 1.3 Openstelling

1. GS kunnen een openstellingsbesluit vaststellen.
2. GS stellen per openstellingsbesluit vast:
  - a. één of meerdere subsidieplafonds;
  - b. per plafond een periode waarbinnen een aanvraag om subsidie moet zijn ontvangen.
3. In het openstellingsbesluit kunnen GS nadere regels stellen met betrekking tot de kostentypen als bedoeld in artikel 1.12 die voor subsidie in aanmerking komen.
4. In het openstellingsbesluit kunnen GS tevens nadere regels stellen met betrekking tot:
  - a. de categorieën van activiteiten die voor subsidie in aanmerking komen;
  - b. de thema's waarop een activiteit betrekking moet hebben;
  - c. de categorieën van begunstigden;
  - d. de kostensoorten die voor subsidie in aanmerking komen;

- e. de geografische begrenzing van de openstelling;
- f. een drempel met betrekking tot de subsidiabele kosten;
- g. de minimale of maximale hoogte van de subsidie;
- h. de gegevens of bescheiden die bij de aanvraag om subsidie, voorschot, wijziging of vaststelling overgelegd moeten worden;
- i. de wijze van indienen van een verzoek om subsidie, voorschot, wijziging of vaststelling;
- j. het indienen van een verslag omtrent de voortgang van de activiteiten;
- k. het verstrekken van voorschotten;
- l. overige verplichtingen die aan een subsidieontvanger kunnen worden opgelegd.

Artikel 1.4 POP3-steun

1. POP3-steun bestaat uit ELFPO-middelen en middelen van nationale overheden, tenzij in een openstellingsbesluit anders is bepaald.
2. De in het eerste lid bedoelde middelen van nationale overheden bestaan uit
  - a. provinciale middelen of
  - b. middelen van andere overheden
  - c.
3. GS stellen in een openstellingsbesluit vast welke gedeelten van de in het eerste lid bedoelde steun met de openstelling beschikbaar worden gesteld.
4. De in deze verordening genoemde subsidiepercentages bestaan voor 50% uit steun afkomstig uit het ELFPO en voor 50% uit nationale overheidsfinanciering, tenzij in een openstellingsbesluit anders is bepaald.
5. GS stellen in een openstellingsbesluit vast welke gedeelten van de in het eerste lid bedoelde steun met de openstelling beschikbaar worden gesteld.
6. De in deze verordening genoemde subsidiepercentages bestaan voor 50% uit steun afkomstig uit het ELFPO en voor 50% uit nationale overheidsfinanciering, tenzij in een openstellingsbesluit anders is bepaald.

Artikel 1.5 Doelgroep

Vervallen

Artikel 1.6 Samenwerkingsverbanden

1. Indien bij of krachtens deze verordening is bepaald dat een subsidie kan worden verstrekt aan een samenwerkingsverband, komen in geval van samenwerkingsverbanden zonder rechtspersoonlijkheid slechts voor subsidie in aanmerking samenwerkingsverbanden:
  - a. waarvan de deelnemers natuurlijke personen of rechtspersonen, ieder met een andere eigenaar en niet in eigendom van een deelnemende natuurlijke persoon, zijn, en
  - b. die voldoen aan de concurrentieregels zoals die gelden krachtens de artikelen 206 tot en met 210 van Verordening (EU) nr. 1308/2013 van het Europees Parlement en de Raad.
2. Indien een aanvraag namens de deelnemers aan een samenwerkingsverband wordt ingediend bevat de aanvraag om subsidie tevens:
  - a. een door alle partijen ondertekende samenwerkingsovereenkomst van de deelnemende partijen, waarin onder meer door alle partijen wordt verklaard dat iedere partij hoofdelijk aansprakelijk is voor onverschuldigd betaalde subsidiebedragen;
  - b. de verdeling van de verantwoordelijkheden, bevoegdheden en financiële verplichtingen bevattende de baten en de lasten van de deelnemende partijen;
  - c. gegevens waaruit blijkt dat de penvoerder is aangewezen door de deelnemende partijen aan het samenwerkingsverband om de aanvraag om subsidie in te dienen.
3. Ingeval een subsidie wordt verstrekt aan een samenwerkingsverband:
  - a. berusten de verplichtingen die daaruit voortvloeien hoofdelijk op iedere deelnemer aan het samenwerkingsverband;
  - b. is de penvoerder verplicht de projectadministratie als bedoeld in artikel 1.17, aanhef en onder f, te voeren en de administratie en daartoe behorende bescheiden te bewaren tot de datum als bepaald in artikel 1.17, aanhef en onder g;
  - c. kunnen onverschuldigd betaalde subsidiebedragen overeenkomstig artikel 4:57 van de Algemene wet bestuursrecht hoofdelijk worden teruggevorderd bij iedere deelnemer aan het

samenwerkingsverband. Bij terugvordering van onverschuldigd betaalde subsidiebedragen zal de penvoerder van het project als eerste worden aangesproken.

Artikel 1.7 Wijze van indienen van en vereisten aan een subsidieaanvraag

1. Een aanvraag om subsidie:
  - a. wordt ingediend bij GS;
  - b. wordt ingediend met gebruik making van de meest recente versie van een door GS beschikbaar gesteld formulier;
  - c. wordt voorzien van alle verplichte bijlagen.
2. Een aanvraag om subsidie bevat tenminste:
  - a. een begroting van de kosten;
  - b. een toelichting op de begroting;
  - c. een financieringsplan;
  - d. een opgave van subsidies of vergoedingen die voor dezelfde activiteiten bij andere bestuursorganen, private organisaties of personen zijn aangevraagd, onder vermelding van de stand van zaken daarvan;
  - e. een overzicht van inkomsten die met de uitvoering van de activiteit gegenereerd worden;
  - f. een projectplan waarin tenminste is opgenomen:
    - 1) de doelstellingen van het project;
    - 2) een probleemanalyse waaruit onder andere de noodzaak van het project en de ter uitvoering van het project te maken kosten blijkt;
    - 3) een beschrijving van de wijze van uitvoering van het project en de te ondernemen activiteiten waarvoor de subsidie wordt aangevraagd;
    - 4) de verwachte resultaten van het project;
    - 5) de verwachte realisatietermijn van het project;
    - 6) de wijze waarop de resultaten van het project worden getoetst.
3. Indien de verwachte realisatietermijn van het project langer is dan één jaar bevat de aanvraag om subsidie tevens:
  - a. een meerjarenbegroting met een liquiditeitsplanning per jaar;
  - b. een overzicht in de tijd van de te onderscheiden fasen van het project.
4. Indien de aanvraag betrekking heeft op een investering en de investering leidt naar waarschijnlijkheid tot negatieve omgevingseffecten bevat de aanvraag om subsidie een verkenning naar de mogelijke negatieve omgevingseffecten van de investering.

Artikel 1.7a Bewijsstukken

1. Als bewijsstukken van documenten die in het kader van deze verordening moeten worden ingediend worden geaccepteerd:
  - a. originele documenten;
  - b. fotokopieën van originelen;
  - c. gedigitaliseerde microfiches van originelen;
  - d. elektronische versies van originelen.
2. Niet originele documenten die in het kader van deze verordening als bewijsstukken worden ingediend, worden slechts geaccepteerd indien de procedure bedoeld in bijlage I van de Regeling Europese EZ-subsidies is gevolgd.

Artikel 1.8 Weigeringsgronden

Onverminderd het bepaalde in artikel 4:35 Algemene wet bestuursrecht, wordt een subsidie geheel of gedeeltelijk geweigerd indien:

- a. voor dezelfde activiteit op grond van dezelfde openstelling en openstellingsperiode/onder hetzelfde plafond/in dezelfde beoordelingsronde reeds subsidie is aangevraagd;
- b. voor dezelfde activiteiten en subsidiabele kosten reeds subsidie van € 1,- of meer is verstrekt tot het op grond van Europese verordeningen toegestane maximale subsidiepercentage of –bedrag;

- c. dezelfde activiteiten en subsidiabele kosten reeds anderszins uit de begroting van de Unie gefinancierd zijn;
- d. de activiteit niet overwegend plaatsvindt in provincie Drenthe, tenzij de activiteit of de resultaten ervan aantoonbaar ten goede komt of komen aan ingezetenen van provincie Drenthe, of de activiteit of de resultaten daarvan aantoonbaar op enigerlei wijze het belang van de provincie Drenthe dient of dienen;
- e. met de uitvoering van de activiteit, niet zijnde de uitvoering van voorbereidingshandelingen voor de uitvoering van de activiteit, is gestart voordat de aanvraag om subsidie is ingediend;
- f. in het opstellingsbesluit de benodigde nationale overheidsfinanciering als bedoeld in artikel 1.4, tweede lid, niet of niet volledig beschikbaar is gesteld en de aanvraag niet voorzien is van een bijdrageverklaring of een subsidiebeschikking voor de benodigde resterende nationale overheidsfinanciering;
- g. een aanvraag minder scoort dan het voorgeschreven minimaal te behalen aantal punten;
- h. de aanvrager geen verklaring verstrekt dat er geen sprake is van een onderneming in moeilijkheden als bedoeld in artikel 2, lid 18, van Verordening (EU) 651/2014 of artikel 2, lid 14 van VO (EU) 702/2014 ;
- i. ten aanzien van de subsidieaanvrager een uitstaand bevel tot terugvordering bestaat, volgend op een eerdere beschikking van de Commissie van de Europese Gemeenschappen waarin steun onrechtmatig en onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt is verklaard.

Artikel 1.9 personeelskosten

1. Loonkosten worden berekend door het aantal aan het project of de investering bestede uren te vermenigvuldigen met een volgens één van de volgende methodieken berekend tarief:
  - a. een per medewerker bepaald individueel uurtarief, berekend op basis van bruto jaarloon, vermeerderd met een opslag van 43,5% voor werkgeverslasten, waarna over dat bedrag 15% aan overheadkosten wordt berekend en dat bedrag vervolgens door 1.720 uur op basis van een 40-urige werkweek wordt gedeeld;
  - b. een door de minister goedgekeurde integrale kostensystematiek als bedoeld in artikel 12 van het Kaderbesluit nationale EZ-subsidies.
2. Personeelskosten zijn subsidiabel tot maximaal 1.720 uur per persoon per jaar bij een 40-urig dienstverband.
3. In geval van een parttime dienstverband, worden de personeelskosten per uur en het maximale aantal uur per persoon per jaar waarvoor personeelskosten subsidiabel zijn naar rato berekend.

Artikel 1.10 Kosten aankoop van gronden

1. Indien deze kosten subsidiabel gesteld zijn, zijn de kosten van de aankoop van bebouwde en niet bebouwde gronden subsidiabel tot maximaal 10% van de totale subsidiabele kosten.
2. Indien dit in het openstellingsbesluit wordt bepaald, dan zijn de kosten van de aankoop van bebouwde of onbebouwde gronden die zijn gelegen in verwaarloosde gebieden of voormalige industriezones subsidiabel tot maximaal 15% van de totale subsidiabele kosten. In het openstellingsbesluit wordt bepaald wanneer er sprake is van verwaarloosde gebieden als bedoeld in dit artikellid.
3. GS kunnen in uitzonderlijke gevallen in een openstellingsbesluit een hoger percentage vaststellen voor de aankoop van bebouwde en niet bebouwde gronden in het kader van activiteiten ten behoeve van milieubehoud. In het openstellingsbesluit wordt bepaald wanneer er sprake kan zijn van gebieden als bedoeld in dit artikellid en welk subsidiepercentage dan gehanteerd zal worden.

Artikel 1.11 Berekeningswijze bijdragen in natura

1. Bijdragen in natura kunnen bestaan uit werken, zaken, diensten, grond en onroerende zaken waarvoor geen door facturen of documenten met gelijkwaardige bewijskracht gestaafde contante betalingen zijn verricht.
2. Bijdragen in natura zijn slechts subsidiabel indien:
  - a. de aan de bijdrage in natura toegekende waarde niet hoger is dan de waarde die gewoonlijk op de desbetreffende markt wordt aanvaard; en
  - b. er een onafhankelijke beoordeling en verificatie van de waarde van de bijdrage in natura mogelijk is.
3. Indien de bijdrage in natura bestaat uit de verstrekking van gronden of onroerende zaken is de bijdrage, in afwijking van het tweede lid, onderdeel b, slechts subsidiabel indien de waarde is

- getaxeerd en gecertificeerd door een onafhankelijke gekwalificeerde deskundige of een hiertoe gemachtigde officiële instantie.
4. Bijdrage in natura in de vorm van verstrekking van gronden en overige onroerende zaken is subsidiabel
    - a. voor wat betreft gronden: tot maximaal de percentages genoemd in artikel 1.10;
    - b. voor wat betreft overige onroerende zaken: tot maximaal 10% van de totale subsidiabele kosten.
  5. Indien de bijdrage in natura bestaat uit gronden of onroerende zaken kan een contante betaling worden gedaan met het oog op een huurovereenkomst voor een nominaal bedrag per jaar dat niet meer bedraagt dan € 1,--.
  6. Indien de bijdrage in natura bestaat uit onbetaalde arbeid is de bijdrage slechts subsidiabel indien de werkelijke arbeidstijd voor de uitvoering van de activiteit gecontroleerd kan worden.
  7. De waarde van onbetaalde eigen arbeid wordt gewaardeerd op € 35,-- per uur.
  8. De waarde van onbetaalde arbeid van vrijwilligers wordt gewaardeerd op € 22,-- per uur.
  9. De aan een concrete actie betaalde overheidssteun die bijdragen in natura omvat is aan het einde van de concrete actie niet hoger dan de totale subsidiabele uitgaven, exclusief bijdragen in natura.

Artikel 1.12 Subsidiabiliteit van kosten

1. Subsidiabele kosten kunnen slechts bestaan uit de volgende kostentypen
  - a. personeelskosten voor zover zij zijn berekend overeenkomstig artikel 1.9;
  - b. kosten derden: kosten waarvoor een factuur of document met gelijkwaardige bewijskracht kan worden overgelegd;
  - c. bijdragen in natura voor zover zij voldoen aan het bepaalde in artikel 1.11;
  - d. afschrijvingskosten.
2. Subsidiabele kosten komen slechts voor subsidie in aanmerking indien zij zijn gemaakt of geleverd nadat de aanvraag om subsidie is ingediend.
3. Indien in het openstellingsbesluit voorbereidingskosten subsidiabel gesteld zijn, komen voorbereidingskosten gemaakt voor indiening van de aanvraag om subsidie slechts voor subsidie in aanmerking indien zij gemaakt zijn binnen één jaar of een in het openstellingsbesluit vastgelegde termijn voordat de aanvraag om subsidie is ingediend.
4. De in lid 3 bedoelde kosten kunnen uitsluitend bestaan uit:
  - a. kosten van architecten, ingenieurs en adviseurs;
  - b. kosten van adviezen over duurzaamheid op milieu- en economisch gebied;
  - c. kosten van haalbaarheidsstudies.
5. Kosten zijn slechts subsidiabel voor zover de kosten adequaat en noodzakelijk zijn in relatie tot het doel van de activiteit.

Artikel 1.12a Algemene kosten ten behoeve van investeringen

Algemene kosten ten behoeve van investeringen kunnen slechts bestaan uit:

- a. kosten van architecten, ingenieurs en adviseurs;
- b. kosten van adviezen over duurzaamheid op milieu- en economisch gebied;
- c. kosten van haalbaarheidsstudies.

Artikel 1.13 Niet-subsidiabele kosten

1. Subsidie wordt in ieder geval niet verstrekt voor:
  - a. kosten die niet aantoonbaar rechtstreeks aan de activiteit waarop de subsidie betrekking heeft zijn toe te rekenen;
  - b. kosten die reeds uit anderen hoofde zijn gesubsidieerd tot het op grond van Europese verordeningen toegestane maximale subsidiepercentage of –bedrag;
  - c. kosten van rente, debetrente, bankdiensten, financieringen, gerechtelijke procedures, kosten van juridische advisering of bijstand ten behoeve van gerechtelijke procedures, boetes en sancties;
  - d. vervangingsinvesteringen;
  - e. legeskosten, tenzij deze kosten expliciet subsidiabel gesteld worden;
  - f. reguliere investeringen in de onderneming van de subsidieontvanger;

- g. kosten voor de vervaardiging van de producten die melk of zuivelproducten imiteren of vervangen;
  - h. kosten die naar het oordeel van GS niet voldoen aan de vereisten van goed financieel beheer als bedoeld in artikel 30 van Verordening (EU) 966/2012 (Financieel Reglement);
  - i. winstopslagen binnen een samenwerkingsverband.
2. Indien de activiteit betrekking heeft op een investering in de landbouw wordt eveneens geen subsidie verstrekt voor de aankoop van:
    - a. landbouwproductierechten;
    - b. betalingsrechten;
    - c. dieren;
    - d. zaai- en pootgoed van eenjarige gewassen alsmede het planten daarvan.

Artikel 1.14 Adviescommissie

1. GS kunnen één of meer adviescommissies instellen.
2. GS kunnen bepalen dat aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen worden voorgelegd aan een adviescommissie.

Artikel 1.15 Honorering subsidieaanvragen

1. GS verdelen het beschikbare subsidieplafond door middel van:
  - a. rangschikking op basis van selectiecriteria of
  - b. rangschikking op basis van een investeringslijst of
  - c. een geografisch criterium of
  - d. een combinatie van de onder a, b of c genoemde methoden.
2. De aanvraag die de meeste punten toegekend heeft gekregen, wordt bovenaan de rangschikkinglijst geplaatst.
3. Aanvragen worden gehonoreerd op volgorde van de rangschikkinglijst, beginnend met de aanvraag die bovenaan die rangschikkinglijst geplaatst is.
4. Indien aanvragen voor subsidie op gelijke plaats zijn gerangschikt en honorering van die aanvragen zou leiden tot een overschrijding van het subsidieplafond, worden de aanvragen gehonoreerd op basis van een door GS vastgestelde procedure.
5. Indien ook na toepassing van de procedure genoemd in het vierde lid, twee of meer aanvragen eenzelfde plaats in de rangschikking hebben en de som van de toe te kennen subsidiebedragen overstijgt het subsidieplafond, dan wordt door middel van loting bepaald welke aanvraag of aanvragen gehonoreerd worden.

Artikel 1.15a Rangschikking op basis van selectiecriteria

1. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen worden gerangschikt op basis van selectiecriteria, wordt de rangschikking bepaald door het totaal aantal punten dat wordt behaald op basis van de selectiecriteria.
2. Per selectie criterium kan 0 tot en met 5 punten behaald worden.
3. In aanvulling op artikel 1.3 stellen GS in een openstellingsbesluit per selectie criterium een wegingsfactor van 1, 2, 3 of 4 vast.
4. Het aantal punten van een aanvraag wordt bepaald door per selectie criterium de score te vermenigvuldigen met de aangegeven weging van het criterium en alle zo verkregen punten op te tellen.
5. Tenzij in het openstellingsbesluit een hoger te behalen percentage is bepaald, wordt een aanvraag niet gehonoreerd indien de aanvraag minder dan 60% van het totaal aantal te behalen punten heeft behaald.

Artikel 1.15b Rangschikking op basis van een investeringslijst

1. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen gerangschikt worden op basis van een investeringslijst, wordt de rangschikking bepaald door het aantal punten dat wordt behaald door toepassing van de investeringslijst.
2. In aanvulling op artikel 1.3 stellen GS in een openstellingsbesluit het aantal te behalen punten per investeringscategorie, de investeringslijst, vast.

Artikel 1.15c Rangschikking op basis van een geografisch selectie criterium

1. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen gerangschikt worden op basis van een geografisch selectie criterium, komen projecten slechts in aanmerking indien gelegen in het aangewezen geografisch gebied. GS kunnen in het openstellingsbesluit een nadere prioritering van locaties binnen dit geografisch gebied aanbrengen.
2. Bij rangschikking op basis van een geografisch selectie criterium kan een aanvullend selectie criterium gehanteerd worden.
3. Tenzij in het openstellingsbesluit een hogere te behalen score is bepaald, wordt een aanvraag als bedoeld in het tweede lid niet gehonoreerd indien de aanvraag op het aanvullende criterium minder dan 3 punten heeft behaald.

Artikel 1.16 Beslistermijn

GS beslissen binnen 22 weken na afloop van de periode waarbinnen een aanvraag om subsidie ontvangen moet zijn.

Artikel 1.16a Maximale hoogte subsidie

Er wordt niet meer subsidie verleend dan aangevraagd.

Artikel 1.17 Verplichtingen

1. De subsidieontvanger is verplicht:
  - a. de voorschriften uit de Aanbestedingswet in acht te nemen indien de subsidieontvanger aanbestedingsplichtig is op grond van de Aanbestedingswet;
  - b. te voldoen aan de communicatieverplichtingen zoals omschreven in Uitvoeringsverordening (EU) Nr. 808/2014 van de Commissie van 17 juli 2014 tot vaststelling van uitvoeringsbepalingen voor Verordening (EU) nr. 1305/2013;
  - c. in geval van investeringen de investering op het moment van indiening van de aanvraag tot vaststelling van de subsidie gebruiksklaar te hebben;
  - d. indien er sprake is van een investering in infrastructuur of een productieve investering de investering gedurende vijf jaar na eindbetaling gebruiksklaar in stand te houden, tenzij er sprake is van een investering door een mkb-bedrijf of er sprake is van een investering die leidt tot door een mkb-bedrijf gecreëerde banen, in welk geval de instandhoudingsverplichting drie jaar bedraagt;
  - e. uiterlijk twee maanden na dagtekening van de subsidiebeschikking te zijn gestart met de uitvoering van de activiteit als beschreven in het projectplan, tenzij in het openstellingsbesluit of in de beschikking tot subsidieverlening anders is bepaald;
  - f. een administratie te voeren die te allen tijde de informatie bevat die nodig is voor een juist inzicht in de realisatie van de gesubsidieerde activiteiten en voor een juiste subsidieverstrekking, hetgeen inhoudt dat alle inkomsten en uitgaven in de administratie zijn vastgelegd met de onderliggende bewijsstukken:
    - 1) een sluitende urenadministratie;
    - 2) een deugdelijk en volledig inkoopdossier;
    - 3) bewijsstukken, als onderdeel van de administratie aanwezig zijn ten name van de subsidieontvanger en dat daaruit de aard van de geleverde zaken en diensten duidelijk blijkt.
  - g. de administratie en de daartoe behorende bescheiden te bewaren tot 31 december 2028;
  - h. eenmaal per jaar een verslag omtrent de voortgang van de activiteiten in te dienen, tenzij in het openstellingsbesluit of in de beschikking tot subsidieverlening anders is bepaald;
  - i. de subsidieverstrekker onverwijld schriftelijk mee te delen indien de activiteiten waarvoor de subsidie is verleend niet, niet tijdig of niet geheel zullen worden verricht;
  - j. de subsidieverstrekker onverwijld schriftelijk mee te delen indien niet, niet tijdig of niet geheel zal worden voldaan aan de verplichtingen die aan de subsidie verbonden zijn;
  - k. medewerking te verlenen aan met het toezicht op deze verordening belaste toezichthouders;
  - l. vervreemding van de onderneming waaraan subsidie is verstrekt of grond waarop een activiteit waarvoor subsidie is verstrekt betrekking heeft, zo spoedig als mogelijk maar uiterlijk de dag van daadwerkelijke vervreemding bij de subsidieverstrekker te melden.
2. Een verslag omtrent de voortgang van de activiteiten als bedoeld in het eerste lid, aanhef en onder h, bevat tenminste een beschrijving van:

- a. de uitgevoerde activiteiten;
- b. de eventuele afwijkingen van het projectplan, alsmede de oorzaak daarvan;
- c. de mate waarin de uitgevoerde activiteiten hebben bijgedragen aan de in het projectplan beschreven doelstellingen;
- d. de activiteiten die in het komende jaar uitgevoerd zullen worden;
- e. de eventuele maatregelen die genomen worden om een eventuele achterstand in te lopen;
- f. de financiële voortgang waarin tenminste is opgenomen:
  - 1) een actueel kostenoverzicht in relatie tot de begroting;
  - 2) een financieringsoverzicht alsmede een overzicht van toegezegde financiering van derden;
  - 3) de financiële planning voor de resterende looptijd van de activiteit.

Artikel 1.18 Niet doel gebonden verplichtingen

GS kunnen in de subsidiebeschikking aan een subsidieontvanger verplichtingen als bedoeld in artikel 4:39 van de Algemene wet bestuursrecht opleggen.

Artikel 1.19 Verrekening vermogensvoordeel

1. In de gevallen als bedoeld in artikel 4:41, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht kunnen GS bepalen dat de subsidieontvanger een vergoeding verschuldigd is.
2. De hoogte van de vergoeding is het gedeelte van de waarde van het vermogen van de subsidieontvanger, dat evenredig is aan het gedeelte van zijn totale inkomsten dat gedurende de laatste tien jaar de subsidie is geweest. Bij de bepaling van de waarde van de vermogensbestanddelen wordt uitgegaan van hun waarde op het tijdstip waarop de vergoeding verschuldigd wordt, met dien verstande dat bij verlies of beschadiging van zaken wordt uitgegaan van het bedrag dat als schadevergoeding door de subsidieontvanger is ontvangen.
3. De waarde van de onroerende zaken wordt bepaald op basis van hun waarde in het economisch verkeer, vastgesteld door een onafhankelijke deskundige, die daartoe door GS in overleg met de subsidieontvanger wordt aangewezen.
4. De waarde van roerende zaken wordt bepaald op basis van hun boekwaarde, geldmiddelen, waaronder begrepen de banksaldi, worden gewaardeerd op hun nominale waarde.

Artikel 1.20 Verrekening netto-inkomsten gedurende uitvoering

Indien de subsidie betrekking heeft op Paragraaf 1, 7 of 8 van Hoofdstuk 2, of op Hoofdstuk 3 worden netto-inkomsten die tijdens de uitvoering van de activiteit gegenereerd worden als bedoeld in artikel 65, lid 8, van Vo (EU) 1303/2013, overeenkomstig genoemd artikel in mindering gebracht op de subsidiabele kosten.

Artikel 1.21 Verrekening netto-inkomsten na uitvoering

Indien de subsidie betrekking heeft op Paragraaf 1, 7 of 8 van Hoofdstuk 2, of op Hoofdstuk 3, worden netto-inkomsten die na de uitvoering van de activiteit gegenereerd worden als bedoeld in artikel 61 van Vo (EU) 1303/2013, overeenkomstig genoemd artikel in mindering gebracht op de subsidiabele kosten.

Artikel 1.22 Verlaging in verband met het niet voldoen aan de verplichting tot instandhouding van een investering in infrastructuur of een productieve investering

1. Indien de subsidie betrekking heeft op een investering in infrastructuur of een productieve investering verlagen GS de vastgestelde subsidie indien na vaststelling van de subsidie maar binnen de instandhoudingstermijn als bedoeld in artikel 1.17, lid 1, aanhef en onder d:
  - a. de productieactiviteit wordt beëindigd of wordt verplaatst naar een locatie buiten het grondgebied van het in de Europese Unie gelegen deel van het Koninkrijk der Nederlanden, of
  - b. een verandering in de eigendom van een infrastructuurvoorziening plaatsvindt waardoor een onderneming, rechtspersoon of een overheidsinstantie een onrechtmatig voordeel behaalt, of

- c. een substantiële verandering in de aard, de doelstellingen of de uitvoeringsvoorwaarden plaatsvindt waardoor de oorspronkelijke doelstelling of doelstellingen van de investering of investeringen worden ondermijnd.
2. De verlaging van de subsidie wordt naar rato berekend op basis van de periode waarvoor niet aan de vereisten is voldaan.
3. Het eerste lid is niet van toepassing indien de productiecapaciteit is beëindigd wegens een niet-frauduleus faillissement.

Artikel 1.23 Bevoorschotting op basis van realisatie (tussentijdse betalingen)

1. GS kunnen op aanvraag voorschotten op basis van realisatie verlenen.
2. Het voorschot wordt verleend op basis van werkelijke kosten en betalingen.
3. Een aanvraag om een voorschot bevat een verslag omtrent de voortgang als bedoeld in artikel 1.17, aanhef en sub h en bevat voor zover van toepassing:
  - a. bonnen en betaalbewijzen;
  - b. bewijsstukken inzake de gemaakte personeelskosten;
  - c. bewijsstukken inzake geleverde inbreng in natura;
  - d. bewijsstukken inzake afschrijvingskosten.
4. Tenzij in het openstellingsbesluit of de beschikking tot subsidieverlening anders is bepaald heeft de aanvraag om een voorschot betrekking op minimaal 25% van de verleende subsidie of minimaal € 50.000,- aan subsidie.
5. GS beslissen binnen dertien weken op een aanvraag om voorschot.

Artikel 1.24 Verlagen voorschot (sanctie)

1. GS stellen bij een verzoek om voorschot als bedoeld in artikel 1.23 vast welk bedrag op grond van deze verordening, het openstellingsbesluit of de beschikking tot subsidieverlening kan worden verstrekt.
2. Indien het gevraagde bedrag aan voorschot meer dan 10% hoger is dan het onder het eerste lid berekende bedrag, wordt het onder het eerste lid berekende bedrag verlaagd.
3. De verlaging is gelijk aan het verschil tussen het gevraagde bedrag aan voorschot en het onder het eerste lid berekende bedrag.
4. Het voorschot wordt maximaal verlaagd tot nihil.

Artikel 1.25 Voorschotten vooruitlopend op realisatie

1. Indien in een openstelling bepaald, kunnen GS op verzoek voorschotten vooruitlopend op realisatie verlenen.
2. Een voorschot vooruitlopend op realisatie kan slechts worden verleend indien er sprake is van investering gerelateerde steun of steun voor voorbereiding en uitvoering van samenwerkingsactiviteiten van de lokale groep.
3. Een voorschot vooruitlopend op realisatie kan slechts worden verleend indien er een bankgarantie of een gelijkwaardige garantie voor 100% van het voorschot is gesteld.
4. Een door een overheidsinstantie ter beschikking gestelde garantiefaciliteit wordt beschouwd als gelijkwaardig aan de in het derde lid bedoelde garantie, indien de instantie zich ertoe verbindt het door die garantie gedekte bedrag te betalen wanneer er geen recht op betaling van het voorschot wordt vastgesteld.
5. Een voorschot vooruitlopend op realisatie kan maximaal 50% van de oorspronkelijk verleende subsidiebedragen.
6. GS beslissen binnen dertien weken op een verzoek om een voorschot vooruitlopend op realisatie.

Artikel 1.26 Wijzigingsverzoeken

1. GS kunnen op verzoek de beschikking tot subsidieverlening wijzigen.
2. Een verzoek tot wijziging van de beschikking tot subsidieverlening kan niet worden gehonoreerd indien de wijziging
  - a. leidt tot een activiteit die op grond van het openstellingsbesluit niet subsidiabel is;

- b. leidt tot een lager aantal punten dan het minimum aantal punten dat op grond van het openstellingsbesluit noodzakelijk was om voor subsidie in aanmerking te komen;
- c. zou leiden tot een lagere plaats op de rangschikking dan de plaats waarop het subsidieplafond werd bereikt.

Artikel 1.27 Subsidievaststelling

1. Subsidieontvanger is verplicht de aanvraag tot subsidievaststelling binnen drie jaar na datum subsidiebeschikking of, indien dat eerder is, uiterlijk op 1 april 2023 in te dienen, tenzij in de beschikking tot subsidieverlening anders is bepaald.
2. De aanvraag om subsidievaststelling bevat een inhoudelijk en financieel verslag en bevat daarnaast voor zover van toepassing:
  - a. bonnen en betaalbewijzen;
  - b. bewijsstukken inzake de gemaakte personeelskosten;
  - c. bewijsstukken inzake geleverde inbreng in natura;
  - d. bewijsstukken inzake afschrijvingskosten.
3. Bij een aanvraag tot subsidievaststelling wordt mededeling gedaan van alle aan het project gelieerde inkomsten, waaronder mede begrepen eventueel toegekende andere subsidies die op de gesubsidieerde activiteit of activiteiten betrekking hebben.
4. Bij de rekening en verantwoording, bedoeld in artikel 4:45, tweede lid, van de Algemene wet bestuursrecht, maakt de subsidieontvanger een onderverdeling naar de onderscheiden subsidiabele kosten.
5. Het inhoudelijk verslag bevat ten minste:
  - a. een beschrijving van de activiteiten die in het kader van het project zijn verricht;
  - b. een evaluatie van de mate waarin de activiteiten hebben bijgedragen aan de doelstellingen, omschreven in het projectplan dat onderdeel vormt van de beschikking tot subsidieverlening;
  - c. de kennis en informatie die met het project zijn opgedaan; en
  - d. de wijze waarop de kennis en informatie, bedoeld in onderdeel c, openbaar is of zal worden gemaakt, ingeval is bepaald dat openbaarmaking plaatsvindt.
6. GS beslissen binnen dertien weken na ontvangst van de aanvraag tot subsidievaststelling.
7. Indien de aanvraag tot subsidievaststelling tevens een verzoek om uitbetaling van werkelijke kosten en betalingen bevat, zijn artikel 1.23, derde lid, en artikel 1.24 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 1.28 Wettelijke rente bij terugvordering.

Indien toepassing wordt gegeven aan artikel 4:57 van de Algemene wet bestuursrecht, worden terug te vorderen bedragen vermeerderd met de wettelijke rente. De rente wordt berekend over de periode die verstrijkt tussen de in de terugvorderingsopdracht voor de begunstigde vastgestelde betalingstermijn, die niet meer dan zestig dagen mag bedragen, en de datum van de terugbetaling dan wel verrekening.

Artikel 1.29 Verlagingen

1. GS verlagen de verleende subsidie, het voorschot of de vastgestelde subsidie indien er onregelmatigheden zijn geconstateerd.
2. Onder onregelmatigheid wordt elke inbreuk op het Gemeenschapsrecht verstaan die bestaat uit een handeling of een nalaten van een subsidieontvanger waardoor de algemene begroting van de Gemeenschappen of de door de Gemeenschappen beheerde begrotingen worden of zouden kunnen worden benadeeld, hetzij door de vermindering of het achterwege blijven van ontvangsten uit de eigen middelen, die rechtstreeks voor rekening van de Gemeenschappen worden geïnd, hetzij door een onverschuldigde uitgave.

Hoofdstuk 2 Maatregelen

Paragraaf 1 Trainingen, workshops, ondernemerscoaching en demonstraties

Artikel 2.1.1 Subsidiabele activiteit

1. Subsidie kan worden verstrekt voor demonstraties en/of het verzorgen van trainingen, workshops en coaching aan een groep van landbouwondernemers.
2. De activiteiten hebben als doel het informeren over innovaties en modernisering, en de toepassing ervan te bevorderen rond één of meerdere van de volgende thema's:
  - a. verschuiving van de bestaande kostenreductiestrategie naar een meerwaarde strategie, met nieuwe marktconcepten, nieuwe verdienmodellen of meerwaardecreatie;
  - b. beter beheer van productierisico's, versterking van de positie van de primaire producent in de handelsketen of het verminderen van marktfalen;
  - c. maatregelen die leiden tot een geringer grondstoffengebruik of een meer gesloten kringloop, met als resultaat een vermindering van de emissie van milieubelastende stoffen naar bodem, lucht en grond- en oppervlakte water en minder uitputting van hulpbronnen en grondstoffen;
  - d. klimaatmitigatie;
  - e. klimaatadaptatie;
  - f. verbetering van dierenwelzijn of diergezondheid en verminderd risico voor de volksgezondheid bij de interactie tussen mens en dier;
  - g. behoud en versterking van de biodiversiteit en de omgevingskwaliteit.
3. Onverminderd het bepaalde in artikel 1.3, derde lid kunnen GS in een openstellingsbesluit nadere regels stellen omtrent:
  - a. de doelgroep;
  - b. het minimale aantal deelnemende landbouwers;
  - c. een maximumbedrag dat per deelnemer zal worden vergoed.

Artikel 2.1.2 Aanvrager

Subsidie wordt verstrekt aan degene die de opleiding of andere vorm van kennisoverdracht of voorlichting levert.

Artikel 2.1.3 Aanvraag

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 1.7 bevat de aanvraag om subsidie een omschrijving van de organisatie waaruit blijkt dat de organisatie beschikt over voldoende gekwalificeerd en getraind personeel om de activiteit uit te voeren.
2. Indien het voornemen is om voor deelname aan een kennisoverdrachtsactiviteit bij de deelnemers een bijdrage in rekening te brengen dan dient dit inzichtelijk gemaakt te worden bij de subsidieaanvraag.

Artikel 2.1.4 Subsidiabele kosten

1. Subsidie wordt verstrekt voor de volgende kosten:
  - a. kosten voor de inzet van procesbegeleiders en adviseurs;
  - b. materiaalkosten;
  - c. kosten voor ruimten en bijbehorende faciliteiten;
  - d. kosten voor drukwerk, mailings en de inrichting van website(s);
  - e. kosten van koop of huurkoop van fysieke investeringen die noodzakelijk zijn bij demonstratieactiviteiten;
  - f. kosten voor projectmanagement en projectadministratie;
  - g. algemene kosten als bedoeld in artikel 1.12a.
2. In aanvulling op het eerste lid kan subsidie worden verleend voor:
  - a. voorbereidingskosten als bedoeld in artikel 1.12, leden 3 en 4;
  - b. kosten van koop van tweedehands machines en installaties noodzakelijk voor demonstratieactiviteiten, tot maximaal de marktwaarde van de activa.

Artikel 2.1.5 Niet subsidiabele kosten

Onverminderd het bepaalde in artikel 1.13 zijn de navolgende kosten niet subsidiabel:

- a. kosten voor de ontwikkeling van nieuwe kennis;

- b. kosten voor cursussen of stages die deel uitmaken van normale programma's of leergangen van het reguliere onderwijs;
- c. Inbreng van eigen uren door landbouwers om als deelnemer aan de kennisoverdrachtsactiviteit deel te nemen.

Artikel 2.1.6 Hoogte subsidie

De subsidie bedraagt 80% van de subsidiabele kosten.

Artikel 2.1.7 Rangschikking

1. Aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen, worden gerangschikt op basis van de volgende selectiecriteria:
  - a. effectiviteit;
  - b. haalbaarheid/kans op succes;
  - c. efficiëntie.
2. Onverminderd het eerste lid, kunnen GS besluiten tevens de innovativiteit als selectie criterium te hanteren.

Paragraaf 2 Fysieke investeringen voor innovatie en modernisering van agrarische ondernemingen

Artikel 2.2.1 Subsidiabele activiteit

1. Subsidie kan worden verstrekt voor fysieke investeringen voor de bredere uitrol van innovaties binnen de agrarische sector.
2. Subsidie wordt uitsluitend verstrekt indien de activiteit betrekking heeft op tenminste één van de volgende thema's:
  - a. verschuiving van de bestaande kostenreductiestrategie naar een meerwaardestrategie, met nieuwe marktconcepten, nieuwe verdienmodellen, meerwaardecreatie;
  - b. beter beheer van productierisico's, versterking van de positie van de primaire producent in de handelsketen, verminderen van marktfalen;
  - c. maatregelen die leiden tot een geringer grondstoffengebruik of een meer gesloten kringloop, met als resultaat een emissievermindering van milieubelastende stoffen naar bodem, lucht en grond- en oppervlaktewater (zoals broeikasgassen, ammoniak, nutriënten en bestrijdingsmiddelen) en minder uitputting van hulpbronnen en grondstoffen (zoals water, fosfaat en bodemvruchtbaarheid);
  - d. klimaatmitigatie (vermindering van de uitstoot van broeikasgassen door een zuiniger energiegebruik, reductie van het gebruik van fossiele energie door omschakeling op hernieuwbare energie, productie van hernieuwbare energie);
  - e. klimaat adaptatie (door het tegen gaan van dan wel het verminderen van de effecten van grotere watertekorten en -overschotten en toenemende verzilting);
  - f. verbetering van dierenwelzijn/diergezondheid en verminderd risico voor de volksgezondheid bij de interactie tussen mens en dier;
  - g. behoud en versterking van biodiversiteit en omgevingskwaliteit.

Artikel 2.2.2 Aanvrager

Subsidie wordt verstrekt aan landbouwers en groepen van landbouwers.

Artikel 2.2.3 Subsidiabele kosten

1. Subsidie wordt verstrekt voor de volgende kosten:
  - a. kosten voor bouw of verbetering van onroerende zaken;
  - b. kosten voor verwerving of leasing van onroerende zaken;
  - c. kosten voor aankoop van grond.
  - d. kosten van koop of huurkoop van nieuwe machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa;
  - e. algemene kosten als bedoeld in artikel 1.12a;

- f. kosten voor projectmanagement en projectadministratie.
2. In het openstellingsbesluit kunnen de volgende kosten subsidiabel worden gesteld:
    - a. kosten van verwerving of ontwikkeling van computersoftware;
    - b. kosten van verwerving van octrooien, licenties, auteursrechten of merken;
    - c. kosten van koop van tweedehands machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa;
    - d. voorbereidingskosten zoals bedoeld in artikel 1.12, leden 3 en 4.

Artikel 2.2.4 Hoogte subsidie

De subsidie bedraagt 40% van de subsidiabele kosten.

Artikel 2.2.5 Rangschikking

1. Aanvragen kunnen worden gerangschikt op basis van selectiecriteria of op basis van een investeringslijst.
2. In het openstellingsbesluit wordt kenbaar gemaakt of aanvragen worden gerangschikt op basis van selectiecriteria of op basis van een investeringslijst.
3. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen, gerangschikt worden op basis van selectiecriteria, worden de aanvragen gerangschikt op basis van de volgende criteria:
  - a. effectiviteit;
  - b. haalbaarheid/kans op succes;
  - c. innovativiteit;
  - d. efficiëntie.
4. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen gerangschikt worden op basis van een investeringslijst, vindt rangschikking plaats conform artikel 1.15b.

Paragraaf 3 Fysieke investeringen in verduurzaming van agrarische ondernemingen van jonge landbouwers

Artikel 2.3.1 Lijst van investeringen

In aanvulling op artikel 1.3 stellen GS een lijst op van fysieke investeringen gericht op verduurzaming van landbouwbedrijven. Deze lijst bevat geen investeringen die alleen of hoofdzakelijk gericht zijn op de verbetering van de rentabiliteit van een landbouwbedrijf.

Artikel 2.3.2 Activiteiten

1. Subsidie kan worden verstrekt voor investeringen die zijn opgenomen in de lijst als bedoeld in artikel 2.3.1.
2. In aanvulling op artikel 1.3 kunnen GS in een openstellingsbesluit het aantal investeringen waarop een aanvraag voor subsidie betrekking heeft, beperken.
3. Indien de fysieke investering een onroerende zaak betreft, wordt uitsluitend subsidie verstrekt indien:
  - a. de investering op de grond van het landbouwbedrijf van de subsidieontvanger plaats vindt; of
  - b. er voor de investering het recht van opstal is verleend indien een derde eigenaar is van de grond waarop de investering plaats vindt.

Artikel 2.3.3 Begunstigden

1. Subsidie wordt verstrekt aan jonge landbouwers.
2. Een jonge landbouwer is een persoon die bij het indienen van de aanvraag om subsidie niet ouder is dan veertig jaar, een erkende landbouwkundige opleiding of een gelijkwaardige opleiding afgerond heeft of over ten minste drie jaar werkervaring op een landbouwbedrijf beschikt en die:
  - a. zich voor het eerst als bedrijfshoofd op een landbouwbedrijf vestigt; en

- b. hetzij alleen hetzij gezamenlijk met andere landbouwers daadwerkelijke, langdurige zeggenschap over het landbouwbedrijf heeft wat betreft de beslissingen die op het gebied van het beheer, de voordelen en de financiële risico's worden genomen.
3. Van daadwerkelijke, langdurige zeggenschap als bedoeld in het tweede lid, onderdeel b, is sprake als de jonge landbouwer:
  - a. op basis van de statuten of een schriftelijke door alle maten of vennoten ondertekende overeenkomst tenminste een blokkerende zeggenschap heeft ter zake van bedrijfsbeslissingen met een financieel belang van meer dan € 25.000,-, en
  - b. ten minste mede belast is met de dagelijkse bedrijfsvoering.
4. Van daadwerkelijke, langdurige zeggenschap als bedoeld in het tweede lid, onderdeel b, is geen sprake indien:
  - a. de jonge landbouwer een commanditaire vennoot van het betreffende landbouwbedrijf is, of
  - b. de schriftelijke overeenkomst als bedoeld in het derde lid, onderdeel a, door elk der partijen eenzijdig kan worden opgezegd.
5. Indien de investering waarvoor subsidie wordt gevraagd wordt gedaan om te voldoen aan de normen van de Europese Unie voor landbouwproductie, wordt in aanvulling op de voorwaarden gesteld in het tweede lid slechts subsidie verstrekt aan jonge landbouwers die zich voor het eerst als bedrijfshoofd op een landbouwbedrijf vestigen, uiterlijk 24 maanden na de datum waarop de betrokken landbouwer zich als bedrijfshoofd heeft gevestigd.
6. Onder vestiging als bedoeld in dit artikel wordt verstaan: de datum waarop de aanvrager een handeling of handelingen stelt of voltooit in verband met die vestiging.

Artikel 2.3.4 Aanvraag

1. In aanvulling op artikel 1.7, tweede lid, bevat de aanvraag om subsidie:
  - a. de gemaakte keuze voor de wijze waarop de subsidie berekend wordt;
  - b. KVK-nummer van het landbouwbedrijf;
  - c. de notariële akte van overdracht van aandelen of van de oprichting van de bv en het aandelenregister of de door alle maten getekende maatschapsakte met vermelding van alle maten;
  - d. een projectplan als bedoeld in artikel 1.7, tweede lid aanhef en onder f, waarin opgenomen een beschrijving van de investeringen per categorie waaruit blijkt dat de betreffende investering voldoet aan de omschrijving van de categorie genoemd in de lijst.
2. Indien de subsidieaanvrager kiest voor de berekening van de subsidie op basis van de verdeling van het eigen vermogen van het landbouwbedrijf onder de verschillende bedrijfshoofden bevat de aanvraag om subsidie tevens een controleverklaring.
3. GS kunnen in aanvulling op artikel 1.3 nadere regels stellen omtrent de in het tweede lid bedoelde controleverklaring.

Artikel 2.3.5 Weigeringsgronden

Onverminderd het bepaalde in artikel 1.8 wordt subsidie geweigerd indien er op grond van deze paragraaf reeds een subsidie van € 1,- of meer is verstrekt voor het landbouwbedrijf of er op grond van Hoofdstuk 2, titel 6, Paragraaf 2 van de Regeling LNV subsidies of de Subsidieregeling jonge Agrariërs van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) reeds een subsidie van € 1,- of meer is verstrekt aan de aanvrager.

Artikel 2.3.6 Subsidiabele kosten

1. Subsidie wordt verstrekt voor de volgende kosten:
  - a. kosten voor bouw of verbetering van onroerende zaken;
  - b. kosten voor verwerving of leasing van onroerende zaken;
  - c. kosten van koop of huurkoop van nieuwe machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa;
  - d. algemene kosten als bedoeld in artikel 1.12a;
  - e. kosten voor projectmanagement en projectadministratie.
2. In het openstellingsbesluit kunnen de volgende kosten subsidiabel worden gesteld:

- a. kosten van verwerving of ontwikkeling van computersoftware;
- b. kosten van verwerving van octrooien, licenties, auteursrechten of merken;
- c. kosten van koop van tweedehands machines en installaties tot maximaal
- d. de marktwaarde van de activa;
- e. voorbereidingskosten als bedoeld in artikel 1.12, leden 3 en 4.

Artikel 2.3.7 Hoogte subsidie

1. De subsidie bedraagt 30% van de subsidiabele kosten indien het landbouwbedrijf volledig bestaat uit jonge landbouwers.
2. Indien er naast jonge landbouwers ook niet-jonge landbouwers bedrijfshoofd zijn in het landbouwbedrijf wordt de subsidie bedoeld in het eerste lid verlaagd met 20% per niet-jonge landbouwer, met een maximum van 80%.
3. Indien de subsidieaanvrager kiest voor de berekening van de subsidie op basis van de verdeling van het eigen vermogen van het landbouwbedrijf, bedraagt de subsidie in afwijking van het eerste lid, 30% van de subsidiabele kosten vermenigvuldigd met het percentage eigen vermogen van het landbouwbedrijf dat in eigendom is van jonge landbouwers.
4. De subsidie bedraagt maximaal € 20.000,--.
5. Indien toepassing van dit artikel ertoe leidt dat de subsidie minder bedraagt dan € 10.000,-- wordt de subsidie niet verstrekt.
6. In aanvulling op artikel 1.3 kunnen GS in een openstellingsbesluit een minimumbedrag per investering vaststellen.

Artikel 2.3.8 Rangschikking

1. GS stellen per fysieke investering op de lijst als bedoeld in artikel 2.3.1 een punten aantal vast.
2. GS hanteren het punten aantal als bedoeld in het eerste lid voor de rangschikking als bedoeld in artikel 1.15b.
3. Voor de rangschikking als bedoeld in artikel 1.15b kunnen GS tevens de bijdrage aan een in een openstellingsbesluit nader omschreven beleidsdoel hanteren.

Paragraaf 4 Investerings in infrastructuur voor de ontwikkeling, modernisering of aanpassing van landbouwbedrijven

Artikel 2.4.1 Subsidiabele activiteit

Subsidie kan worden verstrekt voor:

- a. planvorming/draagvlakontwikkeling voor verbetering van de verkavelingsstructuur van landbouwbedrijven en/of de verplaatsing van landbouwbedrijven gericht op verbetering van de landbouwinfrastructuur;
- b. de verbetering van de verkavelingsstructuur van landbouwbedrijven;
- c. de verplaatsing van landbouwbedrijven gericht op verbetering van de landbouwinfrastructuur;
- d. een combinatie van onderdeel a met onderdeel b en/of c.

Artikel 2.4.2 Aanvrager

Subsidie voor activiteiten als bedoeld in artikel 2.4.1 wordt verstrekt aan:

- a. landbouwers;
- b. grondeigenaren die geen landbouwer zijn;
- c. pachters;
- d. stichtingen voor kavelruil;
- e. landbouworganisaties;
- f. provincies;
- g. waterschappen;
- h. gemeenten;
- i. natuur- en landschapsorganisaties;
- j. bestuurscommissies.

Paragraaf 4.1 Planvorming/draagvlakontwikkeling

Artikel 2.4.1.1 Subsidiabele kosten in geval van planvorming/draagvlakontwikkeling

1. Subsidie voor activiteiten als bedoeld in artikel 2.4.1 aanhef en onder a wordt verstrekt voor administratieve en juridische kosten.
2. Administratieve en juridische kosten bestaan uit de volgende kosten:
  - a. kosten voor draagvlakontwikkeling;
  - b. inhuur van kavelruilcoördinatoren en andere experts;
  - c. faciliteren aankoop ruilgronden;
  - d. opstellen en ondersteunen van verkavelingsplannen en verkavelingsprocedures;
  - e. vacatiegelden voor gebiedscommissies;
  - f. kadaster- en notariskosten;
  - g. kosten voor projectmanagement en projectadministratie.

Artikel 2.4.1.2 Hoogte subsidie

De subsidie bedraagt 100% van de kosten.

Artikel 2.4.1.3 Rangschikking

1. Aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen, kunnen worden gerangschikt op basis van:
  - a. selectiecriteria, of
  - b. een geografisch selectie criterium in combinatie met een beoordeling van de efficiëntie.
2. In het openstellingsbesluit wordt bekend gemaakt of gebruik gemaakt wordt van rangschikking op basis van selectiecriteria of op basis van een geografisch selectie criterium in combinatie met een beoordeling van de efficiëntie.
3. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen, gerangschikt worden op basis van selectiecriteria, worden de aanvragen gerangschikt op basis van de volgende criteria:
  - a. effectiviteit;
  - b. haalbaarheid/kans op succes;
  - c. urgentie;
  - d. efficiëntie.
4. Indien aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen gerangschikt worden op basis van een geografisch selectie criterium in combinatie met een beoordeling van de efficiëntie, vindt rangschikking plaats conform het bepaalde in artikel 1.15c.

Paragraaf 4.2 Verbetering van de verkavelingsstructuur van landbouwbedrijven

Artikel 2.4.2.1 Subsidiabele kosten

Subsidie voor activiteiten als bedoeld in artikel 2.4.1 aanhef en onder b wordt verstrekt voor de volgende kosten:

- a. administratieve en juridische procedurekosten als bedoeld in artikel 2.4.1.1, tweede lid;
- b. investeringen ten behoeve van inpassingsmaatregelen en de aankoop van ruilgronden;
- c. investeringen om kavels beter bewerkbaar of bereikbaar te maken;
- d. voorbereidingskosten als bedoeld in artikel 1.12, leden 3 en 4.

Artikel 2.4.2.2 Subsidiabele kosten voor investeringen

1. Onder investeringen als bedoeld in artikel 2.4.2.1, aanhef en onder b en c worden de volgende kosten verstaan:
  - a. de kosten van de bouw of verbetering van onroerende zaken;
  - b. de kosten van de verwerving of leasing van onroerende zaken;
  - c. de kosten van aankoop van grond;

- d. de kosten van de koop of huurkoop van nieuwe machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa;
  - e. algemene kosten als bedoeld in artikel 1.12a.
2. In het openstellingsbesluit kunnen ten behoeve van investeringen de volgende kosten subsidiabel worden gesteld:
    - a. de kosten van de koop van tweedehands machines en installaties, indien noodzakelijk voor het project en de kosten aantoonbaar de marktwaarde niet overstijgen;
    - b. de kosten van verwerving of ontwikkeling van computersoftware;
    - c. de kosten van verwerving van octrooien, licenties, auteursrechten en merken.

Artikel 2.4.2.3 Hoogte subsidie

De subsidie bedraagt

- a. 100% van de kosten als bedoeld in artikel 2.4.2.1, aanhef en sub a en d;
- b. 100% van de subsidiabele kosten van investeringen voor maatregelen als bedoeld in artikel 2.4.1.1, aanhef en sub b;
- c. 40% van de subsidiabele kosten van investeringen als bedoeld in artikel 2.4.1.1, aanhef en sub c.

Artikel 2.4.2.4 Rangschikking

1. Aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen, kunnen worden gerangschikt op basis van:
  - a. selectiecriteria; of
  - b. een geografisch selectie criterium in combinatie met een beoordeling van de efficiëntie.
2. In het openstellingsbesluit wordt bekend gemaakt of gebruik gemaakt wordt van rangschikking op basis van selectiecriteria of op basis van een geografisch selectie criterium in combinatie met een beoordeling van de efficiëntie.
3. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen, gerangschikt worden op basis van selectiecriteria, worden de aanvragen gerangschikt op basis van de volgende criteria:
  - a. effectiviteit;
  - b. haalbaarheid/kans op succes;
  - c. urgentie;
  - d. efficiëntie.
4. Indien aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen gerangschikt worden op basis van een geografisch selectie criterium in combinatie met een beoordeling van de efficiëntie, vindt rangschikking plaats conform het bepaalde in artikel 1.15c.

Paragraaf 4.3 Verplaatsing van landbouwbedrijven gericht op verbetering van de landbouwinfrastructuur

Artikel 2.4.3.1 Subsidiabele kosten

Subsidie voor activiteiten als bedoeld in artikel 2.4.1 aanhef en onder c wordt verstrekt voor de volgende kosten:

- a. administratieve en juridische kosten, als bedoeld in artikel 2.4.1.1, tweede lid;
- b. kosten van het demonteren, verhuizen en weer opbouwen van bestaande voorzieningen;
- c. investeringen in nieuwe gebouw(en) of nieuwe voorziening(en) op de nieuwe bedrijfslocatie;
- d. investeringen ten behoeve van inpassingsmaatregelen;
- e. investeringen om individuele kavels beter bewerkbaar of bereikbaar te maken.

Artikel 2.4.3.2 Subsidiabele kosten voor investeringen gerelateerd aan de verplaatsing van een landbouwbedrijf

1. Onder kosten van investeringen gerelateerd aan de verplaatsing van een landbouwbedrijf als bedoeld in artikel 2.4.3.1, aanhef en onder b, c, d en e worden de volgende kosten verstaan:
  - a. de kosten van de bouw of verbetering van onroerende zaken;
  - b. de kosten van de verwerving of leasing van onroerende zaken;

- c. kosten voor aankoop van grond;
  - d. de kosten van de koop of huurkoop van nieuwe machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa;
  - e. algemene kosten als bedoeld in artikel 1.12a.
2. In het openstellingsbesluit kunnen de volgende kosten subsidiabel worden gesteld:
    - a. de kosten van de koop van tweedehands machines en installaties, indien noodzakelijk voor het project en de kosten aantoonbaar de marktwaarde niet overstijgen;
    - b. de kosten van verwerving of ontwikkeling van computersoftware;
    - c. de kosten van verwerving van octrooien, licenties, auteursrechten en merken;
    - d. voorbereidingskosten, als bedoeld in artikel 1.12, derde en vierde lid.

Artikel 2.4.3.3 Hoogte subsidie bij verplaatsing van landbouwbedrijven

De subsidie bedraagt voor

- a. kosten als bedoeld in artikel 2.4.3.1, aanhef en onder a en d: 100%;
- b. kosten als bedoeld in artikel 2.4.3.1, aanhef en onder b en c, waarbij de bedrijfsverplaatsing niet leidt tot een verhoging van de productiecapaciteit, de waarde of rentabiliteit van de onderneming: 100%;
- c. kosten als bedoeld in artikel 2.4.3.1, aanhef en onder b en c, waarbij de bedrijfsverplaatsing leidt tot een verhoging van de productiecapaciteit, de waarde of rentabiliteit van de onderneming:
  - 40% voor het deel dat leidt tot de verhoging van de productiecapaciteit, de waarde of rentabiliteit van de onderneming;
  - 100% voor het overige deel.
- d. kosten van investeringen als bedoeld in artikel 2.4.3.1, aanhef en onder e: 40%.

Artikel 2.4.3.4 Rangschikking

1. Aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen, kunnen worden gerangschikt op basis van:
  - a. selectiecriteria; of
  - b. een geografisch selectie criterium in combinatie met een beoordeling van de efficiëntie.
2. In het openstellingsbesluit wordt bekend gemaakt of gebruik gemaakt wordt van rangschikking op basis van selectiecriteria of op basis van een geografisch selectie criterium in combinatie met een beoordeling van de efficiëntie.
3. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen, gerangschikt worden op basis van selectiecriteria, worden de aanvragen gerangschikt op basis van de volgende criteria:
  - a. effectiviteit;
  - b. haalbaarheid/kans op succes;
  - c. urgentie;
  - d. efficiëntie.
4. Indien aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen gerangschikt worden op basis van een geografisch selectie criterium in combinatie met een beoordeling van de efficiëntie, vindt rangschikking plaats conform het bepaalde in artikel 1.15c.

Paragraaf 5 Niet-productieve investeringen voor biodiversiteit, natuur, landschap en hydrologische maatregelen PAS

Artikel 2.5.1 Subsidiabele activiteit

1. Subsidie kan worden verstrekt voor niet productieve hydrologische maatregelen PAS en niet productieve investeringen voor herstel- of inrichtingsmaatregelen voor natuur, landschap, biodiversiteit.
2. Subsidie wordt uitsluitend verstrekt voor niet productieve hydrologische maatregelen PAS en niet productieve investeringen als bedoeld in het eerste lid, met een aangetoonde directe link met de landbouw.

Artikel 2.5.2 Aanvrager

Subsidie wordt verstrekt aan:

- a. landbouwers;
- b. grondeigenaren;
- c. grondgebruikers;
- d. landbouworganisaties;
- e. natuur- en landschapsorganisaties;
- f. provincies;
- g. waterschappen;
- h. gemeenten;
- i. samenwerkingsverbanden van bovenstaande partijen;
- j. bestuurscommissies.

Artikel 2.5.3 Subsidiabele kosten

1. Subsidie wordt verstrekt voor de volgende kosten, voor zover de kosten direct samenhangen met de investering:
  - a. de kosten van de bouw of verbetering van onroerende zaken;
  - b. de kosten van verwerving of leasing van onroerende zaken;
  - c. de kosten van aankoop van grond;
  - d. de kosten van de koop of huurkoop van nieuwe machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa;
  - e. algemene kosten als bedoeld in artikel 1.12a;
  - f. de kosten van projectmanagement en projectadministratie.
2. In het openstellingsbesluit kunnen de volgende kosten subsidiabel worden gesteld:
  - a. de kosten van verwerving of ontwikkeling van computersoftware;
  - b. de kosten voor verwerving van octrooien, licenties, auteursrechten en merken;
  - c. de kosten van koop van tweedehands installaties en machines tot maximaal de marktwaarde van de activa;
  - d. voorbereidingskosten als bedoeld in artikel 1.12, leden 3 en 4.

Artikel 2.5.4 Hoogte subsidie

De subsidie bedraagt 100% van de subsidiabele kosten.

Artikel 2.5.5 Rangschikking

1. Aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen, kunnen worden gerangschikt op basis van selectiecriteria, op basis van een geografisch selectie criterium of op basis van een investeringslijst.
2. In het openstellingsbesluit wordt aangegeven of rangschikking plaats zal vinden op basis van selectiecriteria, op basis van een geografisch selectie criterium of op basis van een investeringslijst.
3. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen, gerangschikt worden op basis van selectiecriteria, worden de aanvragen gerangschikt op basis van de volgende criteria:
  - a. effectiviteit;
  - b. haalbaarheid/kans op succes;
  - c. urgentie;
  - d. efficiëntie.
4. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen gerangschikt worden op basis van een investeringslijst, vindt rangschikking plaats conform artikel 1.15b.
5. Indien aanvragen worden gerangschikt op basis van een investeringslijst kan in het openstellingsbesluit worden bepaald dat aan aanvragers die door middel van een collectief inkoopstelsel een lagere aanschafprijs hebben bedongen een in het openstellingsbesluit bekendgemaakte hoeveelheid extra punten worden toegekend.
6. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen gerangschikt worden op basis van een geografisch selectie criterium, vindt rangschikking plaats conform artikel 1.15c.

Paragraaf 6 Niet-productieve investeringen water

Artikel 2.6.1 Subsidiabele activiteit

1. Subsidie kan worden verstrekt voor niet-productieve investeringen die betrekking hebben op de (her)inrichting, of transformatie en het beheer van het watersysteem voor landbouw-, water- en klimaatdoelen.
2. Subsidie wordt uitsluitend verstrekt voor niet-productieve investeringen als bedoeld in het eerste lid, met een directe link met de landbouw.

Artikel 2.6.2 Aanvrager

Subsidie wordt verstrekt aan:

- a. landbouwers;
- b. grondeigenaren;
- c. grondgebruikers;
- d. landbouworganisaties;
- e. natuur- en landschapsorganisaties;
- f. provincies;
- g. waterschappen;
- h. gemeenten;
- i. samenwerkingsverbanden van bovenstaande partijen;
- j. bestuurscommissies.

Artikel 2.6.3 Subsidiabele kosten

1. Subsidie wordt verstrekt voor de volgende kosten, voor zover de kosten direct samenhangen met de investering:
  - a. de kosten van de bouw of verbetering van onroerende zaken;
  - b. de kosten van verwerving of leasing van onroerende zaken;
  - c. de kosten van aankoop van grond;
  - d. de kosten van de koop of huurkoop van nieuwe machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa;
  - e. algemene kosten als bedoeld in artikel 1.12a;
  - f. de kosten van projectmanagement en projectadministratie.
2. In het openstellingsbesluit kunnen de volgende kosten subsidiabel worden gesteld:
  - a. de kosten van verwerving of ontwikkeling van computersoftware;
  - b. de kosten voor verwerving van octrooien, licenties, auteursrechten en merken;
  - c. de kosten van koop van tweedehands installaties en machines tot maximaal de marktwaarde van de activa;
  - d. voorbereidingskosten als bedoeld in artikel 1.12, leden 3 en 4.

Artikel 2.6.4 Hoogte subsidie

De subsidie bedraagt 100% van de subsidiabele kosten.

Artikel 2.6.5 Rangschikking

1. Aanvragen kunnen worden gerangschikt op basis van selectiecriteria, een geografisch selectie criterium of een investeringslijst.
2. In het openstellingsbesluit wordt aangegeven of aanvragen gerangschikt worden op grond van selectiecriteria, een geografisch selectie criterium of een investeringslijst.
3. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen, gerangschikt worden op basis van selectiecriteria, worden de aanvragen gerangschikt op basis van de volgende criteria:
  - a. effectiviteit;
  - b. haalbaarheid/kans op succes;
  - c. urgentie;
  - d. efficiëntie.

4. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen gerangschikt worden op basis van een investeringslijst, vindt rangschikking plaats conform artikel 1.15b.
5. Indien aanvragen worden gerangschikt op basis van een investeringslijst kan in het openstellingsbesluit worden bepaald dat aan aanvragers die door middel van een collectief inkoopstelsel een lagere aanschafprijs hebben bedongen een in het openstellingsbesluit bekendgemaakte hoeveelheid extra punten worden toegekend.
6. Indien de aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen gerangschikt worden op basis van een geografisch selectiecriteria, vindt rangschikking plaats conform artikel 1.15c.

Paragraaf 7 Samenwerking voor innovaties

Artikel 2.7.1 Subsidiabele activiteit

1. Subsidie kan worden verstrekt voor:
  - a. de oprichting van een projectmatig samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 1.6, lid 1, en het gezamenlijk formuleren van een projectplan gericht op een innovatie, en/of
  - b. de uitvoering van een innovatieproject.
2. De activiteiten zijn gericht op het praktijkrijp maken van kennis en innovatie alsmede één of meerdere van de volgende thema's:
  - a. verschuiving van de bestaande kostenreductiestrategie naar een meerwaarde strategie, met nieuwe marktconcepten, nieuwe verdienmodellen of meerwaardecreatie;
  - b. beter beheer van productierisico's, versterking van de positie van de primaire producent in de handelsketen of het verminderen van marktfalen;
  - c. maatregelen die leiden tot een geringer grondstoffengebruik of een meer gesloten kringloop, met als resultaat een vermindering van de emissie van milieubelastende stoffen naar bodem, lucht en grond- en oppervlaktewater en minder uitputting van hulpbronnen en grondstoffen;
  - d. klimaatmitigatie;
  - e. klimaatadaptatie;
  - f. verbetering van dierenwelzijn of diergezondheid en verminderd risico voor de volksgezondheid bij de interactie tussen mens en dier;
  - g. behoud en versterking van de biodiversiteit en de omgevingskwaliteit.
3. Onverminderd het bepaalde in artikel 1.6, tweede lid en artikel 2.7.2 kunnen GS in een openstellingsbesluit nadere regels stellen omtrent:
  - a. de deelnemende partijen in het samenwerkingsverband;
  - b. het minimale aantal bij het samenwerkingsverband betrokken partijen;
  - c. het thema waarop de activiteit betrekking heeft.

Artikel 2.7.2 Samenwerkingsverband

Het samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 2.7.1, eerste lid, bestaat tenminste uit twee partijen die van belang zijn voor het verwezenlijken van de doelstelling(en) van het project waarvoor subsidie is aangevraagd en bevat tenminste één landbouwer of een organisatie die landbouwers vertegenwoordigt.

Artikel 2.7.3 Aanvrager

Subsidie wordt verstrekt aan de deelnemers van het samenwerkingsverband of de initiatiefnemer van het samenwerkingsverband in wording.

Artikel 2.7.4 Aanvraag

Onverminderd het bepaalde in artikel 1.7 bevat de aanvraag:

- a. een beschrijving van het uit te voeren innovatieve project, inclusief een beschrijving van het te ontwikkelen, te testen of aan te passen product, proces of procedé;
- b. een beschrijving van de verwachte resultaten en van de bijdrage aan de doelstelling om de productiviteit en het duurzame beheer van hulpbronnen te verbeteren;
- c. een uitwerking van de beoogde activiteiten voor kennisverspreiding van de resultaten met gebruik van de hiertoe geëigende netwerken;

- d. een beschrijving van de interne procedures van het samenwerkingsverband waarmee transparante werking en besluitvorming gegarandeerd wordt en waarmee belangenconflicten worden voorkomen.

Artikel 2.75 Weigeringsgronden

Onverminderd het bepaalde in artikel 1.8 wordt subsidie geweigerd:

- a. indien er voor dezelfde activiteit en dezelfde subsidiabele kosten reeds op grond van Hoofdstuk 3 van deze verordening (LEADER) subsidie is verstrekt;
- b. voor kosten gericht op de reguliere bedrijfsvoering van bestaande reguliere samenwerkingsactiviteiten;
- c. indien steun niet wordt aangevraagd voor een proefproject of de ontwikkeling van nieuwe producten, praktijken, processen of technieken in de landbouw- de voedingsmiddelen- of de bosbouwsector;
- d. indien de aanvraag niet wordt gedaan door een pas opgericht samenwerkingsverband of netwerk of het niet gaat om een activiteit die nieuw is voor een reeds bestaand samenwerkingsverband of netwerk.

Artikel 2.76 Subsidiabele kosten

1. Voor de oprichting van een projectmatig samenwerkingsverband en het gezamenlijk formuleren van een projectplan, wordt subsidie verstrekt voor de volgende kosten:
  - a. kosten voor het werven van deelnemers;
  - b. kosten voor het netwerken om het project goed te definiëren;
  - c. kosten voor het opstellen van een projectplan en de samenwerkingsovereenkomst;
  - d. kosten voor projectmanagement en projectadministratie.
2. Voor de uitvoering van een innovatieproject, wordt subsidie verstrekt voor de volgende kosten:
  - a. coördinatiekosten van het samenwerkingsverband;
  - b. kosten voor het verspreiden van resultaten van het project;
  - c. operationele kosten direct verbonden aan de uitvoering van het innovatieproject;
  - d. kosten voor projectmanagement en projectadministratie.
3. Indien voor de uitvoering van een innovatieproject een fysieke investering wordt gedaan, wordt subsidie verstrekt voor:
  - a. kosten voor bouw of verbetering van onroerende zaken;
  - b. kosten voor verwerving of leasing van onroerende zaken;
  - c. kosten voor aankoop van grond;
  - d. kosten van de koop of huurkoop van nieuwe machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa;
  - e. algemene kosten als bedoeld in artikel 1.12a.
4. In aanvulling op het derde lid en voor zover verband houdend met een fysieke investering in het kader van het project kunnen in het openstellingsbesluit de volgende kosten subsidiabel worden gesteld:
  - a. kosten van verwerving of ontwikkeling van computersoftware;
  - b. kosten van verwerving van octrooien, licenties, auteursrechten en merken;
  - c. kosten van de koop van tweedehands machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa;
  - d. voorbereidingskosten als bedoeld in artikel 1.12, leden 3 en 4.

Artikel 2.77 Niet subsidiabele kosten

In afwijking van artikel 1.12, derde lid, kunnen voorbereidingskosten die worden gemaakt voor indiening van een aanvraag met betrekking tot de oprichting van een projectmatig samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 1.6, lid 1, en het gezamenlijk formuleren van een projectplan gericht op een innovatie, niet subsidiabel worden gesteld.

Artikel 2.7.8 Hoogte subsidie

1. Indien de activiteit betrekking heeft op de voortbrenging van landbouwproducten of handel in landbouwproducten bedraagt de hoogte van subsidie:
  - a. voor kosten als bedoeld in artikel 2.7.6, lid 1: 100% van de subsidiabele kosten;
  - b. voor kosten als bedoeld in artikel 2.7.6, lid 2: 70% van de kosten;
  - c. voor kosten als bedoeld in artikel 2.7.6, leden 3 en lid 4:
    - i. 40% van de subsidiabele kosten voor productieve investeringen;
    - ii. 100% van de subsidiabele kosten voor niet-productieve investeringen.

2. Indien de activiteit geen betrekking heeft op de handel in en de voortbrenging van landbouwproducten bedraagt de hoogte van subsidie:
  - a. 25% van de subsidiabele kosten indien de subsidieontvanger een grote onderneming is;
  - b. 35% van de subsidiabele kosten indien de subsidieontvanger een middelgrote onderneming is;
  - c. 45% van de subsidiabele kosten indien de subsidieontvanger een kleine onderneming is.

3. De percentages genoemd in het tweede lid, aanhef en onder a tot en met c kunnen worden verhoogd met 15% indien:
  - a. het samenwerkingsverband bestaat uit tenminste één kleine- of middelgrote onderneming als omschreven in bijlage 1 bij Vo (EU) 651/2014 en geen van de partijen meer dan 70% van de kosten draagt; of
  - b. een onderzoeks- of onderwijsinstelling aan het samenwerkingsverband deelneemt en deze instelling minimaal 10% van de kosten draagt.

Artikel 2.7.9 Rangschikking

Aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen worden gerangschikt op basis van de volgende selectiecriteria:

- a. effectiviteit;
- b. haalbaarheid/kans op succes;
- c. innovativiteit;
- d. efficiëntie.

Artikel 2.7.10 Verplichtingen aanvrager

De subsidieontvanger is verplicht om de resultaten van de activiteit openbaar te maken via het EIP-netwerk als bedoeld in artikel 57, derde lid van Vo (EU) 1305/2013 en andere geëigende netwerken.

Paragraaf 8 Samenwerking in het kader van het EIP

Artikel 2.8.1 Begrippen

In deze paragraaf wordt verstaan onder:

- a. EIP: het Europees Partnerschap voor innovatie, voor de productiviteit en duurzaamheid in de landbouw als bedoeld in artikel 53 Vo (EU) 1305/2013;
- b. Operationele groepen: samenwerkingsverbanden die deel uit maken van het een EIP, de groep bestaat uit minimaal twee actoren, waarvan minimaal één landbouwer deel uitmaakt of een organisatie die landbouwers vertegenwoordigt en de groep is gericht op het ontwikkelen, valideren en verfijnen van innovaties.

Artikel 2.8.2 Subsidiabele activiteit

1. Subsidie kan worden verstrekt voor:
  - a. de oprichting van een operationele groep als bedoeld in artikel 1.6, lid 1, jo artikel 2.8.1, aanhef en onder b, en het gezamenlijk formuleren van een projectplan gericht op een innovatie; of
  - b. de uitvoering van een project door de operationele groep.

2. De activiteiten zijn gericht op het praktisch maken van kennis en innovatie alsmede één of meerdere van de volgende thema's:
  - a. verschuiving van de bestaande kostenreductiestrategie naar een meerwaarde strategie, met nieuwe marktconcepten, nieuwe verdienmodellen of meerwaardecreatie;
  - b. beter beheer van productierisico's, versterking van de positie van de primaire producent in de handelsketen of het verminderen van marktfalen;
  - c. maatregelen die leiden tot een lager grondstoffengebruik of een meer gesloten kringloop, met als resultaat een vermindering van de emissie van milieubelastende stoffen naar bodem, lucht en grond- en oppervlaktewater en minder uitputting van hulpbronnen en grondstoffen;
  - d. klimaatmitigatie;
  - e. klimaatadaptatie;
  - f. verbetering van dierenwelzijn of diergezondheid en verminderd risico voor de volksgezondheid bij de interactie tussen mens en dier;
  - g. behoud en versterking van de biodiversiteit en de omgevingskwaliteit.
3. Onverminderd het bepaalde in artikel 1.3, derde lid kunnen GS in een openstellingsbesluit nadere regels stellen omtrent:
  - a. de deelnemende partijen in het samenwerkingsverband;
  - b. het minimale aantal partijen in het samenwerkingsverband;
  - c. het thema waarop de activiteit betrekking heeft.

Artikel 2.8.3 Aanvrager

Subsidie wordt verstrekt aan de deelnemers aan de operationele groep of de initiatiefnemer van de operationele groep in wording.

Artikel 2.8.4 Aanvraag

Onverminderd het bepaalde in artikel 1.7 bevat de aanvraag:

- a. een beschrijving van het uit te voeren innovatieve project, inclusief een beschrijving van het te ontwikkelen, te testen of aan te passen product, proces of procedé;
- b. een beschrijving van de verwachte resultaten en van de bijdrage aan de doelstelling om de productiviteit of het duurzame beheer van hulpbronnen te verbeteren;
- c. een uitwerking van de beoogde activiteiten voor kennisverspreiding van de resultaten met gebruik van de hiertoe geëigende netwerken;
- d. een beschrijving van de interne procedures van het samenwerkingsverband waarmee transparante werking en besluitvorming gegarandeerd wordt en waarmee belangenconflicten worden voorkomen.

Artikel 2.8.5 Weigeringsgronden

Onverminderd het bepaalde in artikel 1.8 wordt subsidie geweigerd indien:

- a. er voor dezelfde activiteit en dezelfde subsidiabele kosten reeds op grond van Hoofdstuk 3 van deze verordening (LEADER) subsidie is verstrekt;
- b. voor kosten gericht op de reguliere bedrijfsvoering van bestaande reguliere samenwerkingsactiviteiten;
- c. de steun niet wordt aangevraagd voor een proefproject of voor de ontwikkeling van nieuwe producten, praktijken, processen of technieken in de landbouw- de voedings- of de bosbouwsector;
- d. de aanvraag niet wordt gedaan door een pas opgericht samenwerkingsverband of netwerk of het niet gaat om een activiteit die nieuw is voor een reeds bestaand samenwerkingsverband of netwerk.

Artikel 2.8.6 Subsidiabele kosten

1. Voor de oprichting van een projectmatig samenwerkingsverband en het gezamenlijk formuleren van een projectplan, wordt subsidie verstrekt voor de volgende kosten:
  - a. kosten voor het werven van deelnemers;
  - b. kosten voor het netwerken om het project goed te definiëren;
  - c. kosten voor het opstellen van een projectplan en de samenwerkingsovereenkomst;
  - d. kosten voor projectmanagement en projectadministratie.
2. Voor de uitvoering van een innovatieproject, wordt subsidie verstrekt voor de volgende kosten:

- a. coördinatiekosten van het samenwerkingsverband;
  - b. kosten voor het verspreiden van resultaten van het project;
  - c. operationele kosten direct verbonden aan de uitvoering van het innovatieproject;
  - d. kosten voor projectmanagement en projectadministratie.
3. Indien voor de uitvoering van een innovatieproject een fysieke investering wordt gedaan, wordt subsidie verstrekt voor:
    - a. kosten voor bouw of verbetering van onroerende zaken;
    - b. kosten voor verwerving of leasing van onroerende zaken;
    - c. kosten voor aankoop van grond;
    - d. kosten van de koop of huurkoop van nieuwe machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa;
    - e. algemene kosten als bedoeld in artikel 1.12a.
  4. In aanvulling op het derde lid en voor zover verband houdend met een fysieke investering in het kader van het project kunnen in het openstellingsbesluit de volgende kosten subsidiabel worden gesteld:
    - a. kosten van verwerving of ontwikkeling van computersoftware;
    - b. kosten van verwerving van octrooien, licenties, auteursrechten en merken;
    - c. kosten van koop van tweedehands machines en installaties tot maximaal de marktwaarde van de activa;
    - d. voorbereidingskosten als bedoeld in artikel 1.12, leden 3 en 4.

Artikel 2.8.7 Niet-subsidiabele kosten

In afwijking van artikel 1.12, derde lid, kunnen voorbereidingskosten die worden gemaakt voor indiening van een aanvraag met betrekking tot de oprichting van een projectmatig samenwerkingsverband als bedoeld in artikel 1.6, lid 1, en het gezamenlijk formuleren van een projectplan gericht op een innovatie, niet subsidiabel worden gesteld.

Artikel 2.8.8 Hoogte subsidie

1. Indien de activiteit betrekking heeft op de voortbrenging van landbouwproducten of handel in landbouwproducten bedraagt de hoogte van subsidie:
  - a. voor kosten als bedoeld in artikel 2.8.6, lid 1: 100% van de subsidiabele kosten;
  - b. voor kosten als bedoeld in artikel 2.8.6, lid 2: 70% van de kosten;
  - c. voor kosten als bedoeld in artikel 2.8.6, leden 3 en lid 4:
    - i. voor zover in het openstellingsbesluit separaat subsidiabel gesteld: 60% van de subsidiabele kosten voor productieve investeringen door landbouwers;
    - ii. 40% van de subsidiabele kosten voor productieve investeringen door niet landbouwers en productieve investeringen door landbouwers tenzij onderdeel i van toepassing is;
    - iii. 100% van de subsidiabele kosten voor niet-productieve investeringen.
2. Indien de activiteit geen betrekking heeft op de handel in en de voortbrenging van landbouwproducten bedraagt de hoogte van subsidie:
  - a. 25% van de subsidiabele kosten indien de subsidieontvanger een grote onderneming is;
  - b. 35% van de subsidiabele kosten indien de subsidieontvanger een middelgrote onderneming is;
  - c. 45% van de subsidiabele kosten indien de subsidieontvanger een kleine onderneming is.
3. De percentages genoemd in het tweede lid, aanhef en onder a tot en met c kunnen worden verhoogd met 15% indien:
  - a. het samenwerkingsverband bestaat uit tenminste één kleine- of middelgrote onderneming als omschreven in bijlage 1 bij Vo (EU) 651/2014 en geen van de partijen meer dan 70% van de kosten draagt, of
  - b. een onderzoeks- of onderwijsinstelling aan het samenwerkingsverband deelneemt en deze instelling minimaal 10% van de kosten draagt.

Artikel 2.8.9 Rangschikking

Aanvragen die voor subsidie in aanmerking komen worden gerangschikt op basis van de volgende selectiecriteria:

- a. effectiviteit;
- b. haalbaarheid/kans op succes;
- c. innovativiteit;
- d. efficiëntie.

Artikel 2.8.10 Verplichtingen aanvrager

De subsidieontvanger is verplicht om de resultaten van de activiteit openbaar te maken via het EIP-netwerk als bedoeld in artikel 57, derde lid van Vo (EU) 1305/2013 en andere geëigende netwerken.

Hoofdstuk 3 LEADER

Paragraaf 1 Algemeen

Artikel 3.1.1 Algemeen

1. In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:
  - a. LAG: lokale actiegroep als bedoeld in artikel 34 van Vo (EG) nr. 1303/2013;
  - b. Lokale ontwikkelingsstrategie (LOS): een vanuit de gemeenschap geleide plaatselijke ontwikkelingsstrategie als bedoeld in artikel 33 van Vo (EG) nr. 1303/2013.
2. In een openstellingsbesluit inzake LEADER kan door GS afgeweken worden van de artikelen 1.3 en 1.15 van deze verordening.

Paragraaf 2 Capaciteitsopbouw, opleiding en netwerkvorming

Artikel 3.2.1 Subsidiabele activiteit

Subsidie kan worden verstrekt voor capaciteitsopbouw, opleiding en netwerkvorming in het kader van de voorbereiding en de uitvoering van de LOS.

Artikel 3.2.2 Aanvrager

Subsidie wordt verstrekt aan:

- a. de penvoerder van een nieuw op te richten LAG;
- b. de penvoerder van een LAG die in de periode 2007-2013 een LEADER-status hadden;
- c. rechtspersonen;
- d. ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid.

Artikel 3.2.3 Subsidiabele kosten

Subsidie wordt verstrekt voor:

- a. de kosten van opleidingen van plaatselijke belanghebbenden;
- b. kosten van haalbaarheidsstudies of studies over het betreffende gebied;
- c. de kosten voor het opstellen van een LOS;
- d. kosten van adviseurs voor het opstellen van de LOS;
- e. kosten voor het raadplegen van belanghebbenden voor het opstellen van de LOS
- f. kosten voor projectmanagement en projectadministratie.

Artikel 3.2.4 Hoogte subsidie

De subsidie bedraagt 100% van de subsidiabele kosten.

Artikel 3.2.5 Selectiecriteria

GS hanteren voor de rangschikking als bedoeld in artikel 1.15 één of meerdere van de volgende criteria:

- a. aantal en diversiteit van de betrokken samenwerkingspartners waarmee aangetoond kan worden dat er voldoende draagvlak is voor het initiatief;
- b. kwaliteit van het bijgevoegde procesplan waarmee aangetoond kan worden dat de aanvrager in staat is tot het opstellen van een LOS en het oprichten van een LAG;
- c. de mate waarin de aangedragen thema's bijdragen aan de doelen van POP3;
- d. de mate waarin de aangedragen thema's bijdragen aan de doelen van het provinciaal beleid.

Paragraaf 3 Uitvoering van LEADER-projecten

Artikel 3.3.1 Subsidiabele activiteiten

Subsidie kan worden verstrekt voor de uitvoering van concrete acties die passen binnen de LOS.

Artikel 3.3.2 Aanvrager

Subsidie wordt verstrekt aan:

- a. publieke rechtspersonen;
- b. private rechtspersonen;
- c. ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid, met name eenmanszaken, vennootschappen onder firma, commanditaire vennootschappen, maatschappen;
- d. een LAG;
- e. de penvoerder van een LAG;
- f. samenwerkingsverbanden van bovenstaande partijen.

Artikel 3.3.3 Subsidiabele kosten

Onverminderd het bepaalde in de artikelen 1.12 en 1.13 wordt subsidie verstrekt voor alle in het openstellingsbesluit subsidiabel gestelde kosten, voor zover gemaakt ter voorbereiding of uitvoering van projecten die passen binnen de LOS.

Artikel 3.3.4 Hoogte subsidie

De hoogte van de subsidie wordt bepaald door GS, op basis van een advies daarover door de LAG en, voor zover van toepassing, passend binnen de van toepassing zijnde staatssteunbegrenzingsen. Het advies van de LAG dient te zijn gebaseerd op de berekeningsmethode als vastgelegd in de door GS goedgekeurde LOS.

Artikel 3.3.5 Subsidievereiste

Onverminderd het bepaalde in artikel 1.8 wordt subsidie geweigerd:

- a. indien voor dezelfde activiteit en dezelfde subsidiabele kosten reeds subsidie op grond van Hoofdstuk 2 is verstrekt;
- b. indien het project niet past binnen een door GS goedgekeurde LOS.

Artikel 3.3.6 Selectiecriteria

Selectie van de subsidie vindt plaats door de LAG op basis van een door GS goedgekeurde LOS. De selectiecriteria zijn daarbij in ieder geval uitgewerkt op basis van de volgende vier aspecten:

- a. de mate waarin het project bijdraagt aan de doelen van de LOS;
- b. de mate waarin het project past binnen de werkwijze van LEADER (bottom-up, integraal, innovatief, samenwerkend, gebiedsgericht);
- c. de mate waarin het project haalbaar is vanuit financieel en organisatorisch oogpunt;
- d. de mate van efficiency en doelmatigheid van het project.

Paragraaf 4 Voorbereiding en uitvoering van samenwerkingsactiviteiten van de lokale groep

Artikel 3.4.1 Subsidiabele activiteit

Subsidie kan worden verstrekt voor:

- a. de voorbereiding van samenwerkingsactiviteiten met het oog op het opstellen van een samenwerkingsproject en het zoeken van geschikte partners en gebieden daarvoor;
- b. de uitvoering van samenwerkingsactiviteiten;
- c. de onder a. en b. bedoelde samenwerkingsactiviteiten kunnen plaats vinden binnen Nederland (interterritoriale samenwerking) of tussen gebieden in verschillende lidstaten of met gebieden in derde landen (transnationale samenwerking).

Artikel 3.4.2 Aanvrager

Subsidie wordt uitsluitend verstrekt aan:

- a. de penvoerder van de LAG;
- b. rechtspersonen;
- c. ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid;
- d. samenwerkingsverbanden van bovenstaande partijen.

Artikel 3.4.3 Subsidievereiste

Onverminderd artikel 1.8 wordt subsidie wordt uitsluitend verstrekt indien het samenwerkingsproject past binnen een door GS goedgekeurde LOS.

Artikel 3.4.4 Subsidiabele kosten

- a. Subsidie in verband met de voorbereiding van samenwerkingsactiviteiten wordt verstrekt voor de volgende kosten:
  - i. de kosten van haalbaarheidsstudies voor interterritoriale of transnationale samenwerking;
  - ii. de kosten voor het opstellen van een projectplan;
  - iii. operationele kosten voor de organisatie van een samenwerkingsproject;
  - iv. reis- en verblijfkosten;
  - v. kosten voor projectmanagement en projectadministratie.
- b. Subsidie in verband met de uitvoering van samenwerkingsactiviteiten wordt verstrekt voor de volgende kosten:
  - i. uitvoeringskosten;
  - ii. operationele kosten voor de organisatie van een samenwerkingsproject;
  - iii. reis- en verblijfkosten;
  - iv. kosten voor projectmanagement en projectadministratie.

Artikel 3.4.5 Hoogte subsidie

De hoogte van de subsidie wordt bepaald door GS, op basis van een advies daarover door de LAG. Het advies van de LAG dient te zijn gebaseerd op de berekeningsmethode als vastgelegd in de door GS goedgekeurde LOS.

Artikel 3.4.6 Selectiecriteria

Selectie van de subsidie vindt plaats door de LAG op basis van een door GS goedgekeurde LOS. De selectiecriteria zijn daarbij in ieder geval uitgewerkt op basis van de volgende vier aspecten:

- a. de mate waarin het project bijdraagt aan de doelen van de LOS;
- b. de mate waarin het project past binnen de werkwijze van LEADER (bottom-up, integraal, innovatief, samenwerkend, gebiedsgericht);
- c. de mate waarin het project haalbaar is vanuit financieel en organisatorisch oogpunt;
- d. de mate van efficiency en doelmatigheid van het project.

Paragraaf 5 Lopende kosten, promotie en voorlichting

Artikel 3.5.1 Subsidiabele activiteit

Subsidie kan worden verstrekt voor:

- a. beheer van de uitvoering van de LOS;
- b. promotie en voorlichting van de LOS.

Artikel 3.5.2 Aanvrager

Subsidie wordt uitsluitend verstrekt aan:

- a. de penvoerder van de LAG;
- b. rechtspersonen;
- c. ondernemingen zonder rechtspersoonlijkheid.

Artikel 3.5.3 Subsidievereiste

Onverminderd het bepaalde in artikel 1.8 wordt subsidie uitsluitend verstrekt indien het project past binnen een door GS goedgekeurde LOS.

Artikel 3.5.4 Subsidiabele kosten

- a. Subsidie in verband met beheer van de uitvoering van de LOS wordt verstrekt voor de volgende kosten:
  - i. operationele kosten;
  - ii. opleidingskosten;
  - iii. kosten voor public relations;
  - iv. in afwijking van het bepaalde in artikel 1.13: kosten voor financiële diensten, waaronder begrepen kosten voor bankdiensten en financieringen;
  - v. kosten voor monitoring en evaluatie;
  - vi. kosten voor projectmanagement en projectadministratie.
- b. Subsidie in verband met promotie en voorlichting wordt verstrekt voor de volgende kosten:
  - i. kosten voor het faciliteren van de uitwisseling tussen belanghebbenden;
  - ii. kosten voor het promoten van en verstrekken van informatie over de LOS;
  - iii. kosten voor de ondersteuning van potentiële begunstigden bij de ontwikkeling van concrete projecten en het voorbereiden van aanvragen;
  - iv. kosten voor projectmanagement en projectadministratie.

Artikel 3.5.5 Hoogte subsidie

De steun bedraagt 100% van de subsidiabele kosten tot een maximum van 25% van de totale publieke uitgaven voor de ontwikkelingsstrategie.

Hoofdstuk 4 Slotbepalingen

Artikel 4.1 Toezicht

1. Met het toezicht op deze verordening zijn belast aangewezen ambtenaren van RVO.nl en de NVWA.
2. Met het toezicht op deze verordening zijn daarnaast belast andere aangewezen ambtenaren van Rijk, provincie Drenthe, Europese Commissie of Europese Rekenkamer.
3. GS kunnen naast de toezichthouders als bedoeld in het eerste en tweede lid, andere toezichthouders aanwijzen die zijn belast met het toezicht op de besteding van de verstrekte subsidies en de naleving van aan subsidieontvangers opgelegde verplichtingen.

Artikel 4.2 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Provinciaal Blad waarin zij is geplaatst.

Toelichting bij Verordening subsidies plattelandsonwikkelingsprogramma 2014-2020 (Verordening POP 3-subsidies provincie Drenthe)

ALGEMEEN

Paragraaf 1. Inleiding

Paragraaf 1.1 Algemene inleiding

Op grond van Verordening (EU) nr. 1305/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake steun voor plattelandsonwikkeling uit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsonwikkeling (ELFPO) en tot intrekking van verordening (EU) nr. 1698/2005 van de Raad (PbEU L 347/487), verder: de POP-verordening, heeft Nederland in december 2014 haar Plattelandsonwikkelingsprogramma 2014-2020 (POP3) bij de Europese Commissie ingediend. Dit programma is op 13 februari 2015 door de Commissie goedgekeurd. Het POP3-programma is primair gebaseerd op voorgenoemde verordening, maar naast deze verordeningen zijn ook enkele andere verordeningen relevant voor het POP3-programma. Het gaat daarbij met name om de verordening (EU) nr. 1306/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 inzake de financiering, het beheer en de monitoring van het gemeenschappelijk landbouwbeleid en tot intrekking van Verordeningen (EG) nr. 814/2000, (EG) nr. 1290/2005 en (EG) nr. 485/2008 van de Raad (PbEU L 347) en verordening (EU) nr. 1303/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 17 december 2013 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds, het Europees Landbouwfonds voor plattelandsonwikkeling en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij en algemene bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds, het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor maritieme zaken en visserij, en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van de Raad (PbEU L347/320) en alle bij genoemde verordeningen behorende uitvoerings-verordeningen en controleverordeningen. Hoewel genoemde verordeningen rechtstreeks doorwerken in de Nederlandse rechtsorde, kunnen subsidies op grond van het goedgekeurde POP3-programma slechts worden verstrekt op basis van een door een op nationaal of provinciaal niveau vastgestelde subsidieverordening. De onderhavige Verordening subsidies plattelandsonwikkelingsprogramma 2014-2020 (Verordening POP3-subsidies provincie Drenthe) vormt, samen met nog vast te stellen openstellingsbesluiten, de wettelijke basis voor het door provincies verstrekken van POP3-subsidies (anders dan subsidies voor agromilieu- en klimaatdiensten).

In deze verordening worden in Hoofdstuk 1 de in de verordening gehanteerde begrippen gedefinieerd. Daarbij is uitgangspunt dat waar mogelijk is aangesloten bij de definities uit EU-verordeningen. Indien een begrip niet gedefinieerd is, wordt ervan uitgegaan dat de betekenis in het normale spraakgebruik voldoende duidelijk is. In Hoofdstuk 2 wordt per door het bestuursorgaan open te stellen maatregel de bij openstelling nader te bepalen en uit te werken voorwaarden en beperkingen weergegeven. In Hoofdstuk 3 worden de LEADER-maatregelen beschreven en in Hoofdstuk 4 volgen de slotbepalingen.

De Verordening subsidies plattelandsonwikkelingsprogramma 2014-2020 (Verordening POP3-subsidies provincie Drenthe) is grondig herzien. Een belangrijke verandering is de aanpassing van de selectiecriteria. Op grond van het Handboek selectiecriteria zoals in december 2017 goedgekeurd door het Comité van Toezicht POP, zijn de bij de selectie van projecten te hanteren selectiecriteria verder uitgewerkt en aangepast. Een andere herziening is de verduidelijking dat subsidiabele kosten kunnen bestaan uit vier kostentypen (personeelskosten, kosten derden, bijdragen in natura en afschrijvingskosten). Welke soorten kosten ('kostensoorten') subsidiabel zijn of kunnen zijn, wordt per maatregel bepaald. Een andere herziening betreft de verdere uitsplitsing/verduidelijking van het onderdeel Infrastructuur (Hoofdstuk 2, Paragraaf 4). Tot slot zijn er aanpassingen ter verduidelijking of herstel van onjuistheden doorgevoerd.

POP3 kent een gelaagde structuur. Op basis van genoemde EU-verordeningen en het goedgekeurde POP-programma is de verordening POP-subsidies ontwikkeld. Dit betekent dat de EU-verordeningen én de afspraken die bestaan tussen lidstaat Nederland en de Europese Commissie over de uitvoering van POP3 in Nederland (het goedgekeurde POP3-programma), bij eventuele strijdigheid van deze Verordening met een EU-verordening of het POP-programma, voor gaan.

Paragraaf 1.2 Openstellingsbesluit

De maatregelen opgenomen in deze Verordening subsidies plattelandsonwikkelingsprogramma 2014-2020 (Verordening POP3-subsidies provincie Drenthe) kunnen door een provincie opengesteld worden door middel van een openstellingsbesluit. In een openstellingsbesluit zal - naast het aanwijzen van onder meer de maatregel(en) waarvoor subsidie kan worden aangevraagd, het vaststellen van subsi-

dieplafond(s) en het aangeven voor welke kostensoorten subsidie zal worden verleend –aangegeven worden welke wegingsfactoren op de selectiecriteria van toepassing zullen zijn.

Paragraaf 1.3 Selectie van projecten door middel van tenders

De selectie van projecten zal – vrijwel altijd - plaats vinden via een zogenaamde ‘tender-methode’: alle binnen de in het openstellingsbesluit genoemde tijdvak ingediende projecten worden, indien ze voldoen aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden, gescoord. Subsidiabiliteitsvoorwaarden (‘instapeisen’) zijn de voorwaarden waaraan een aanvraag altijd moet voldoen, bijvoorbeeld: als alleen agrarisch ondernemers aan kunnen vragen, wordt een aanvraag die niet van een agrarisch ondernemer afkomstig is, direct op grond van het niet voldoen aan de subsidiabiliteitsvoorwaarde ‘aanvrager is agrarisch ondernemer’ afgewezen. Aanvragen die voldoen aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden, worden gescoord op basis van de selectiecriteria en de weging van die criteria als aangegeven in het openstellingsbesluit. Ten behoeve van de uitvoering van deze procedure kan een selectiecommissie ingesteld worden. Op basis van de procedure ontstaat er een lijst met alle ingediende projecten die aan de subsidiabiliteitscriteria voldoen, voorzien van een score (cijfer). Projecten die meer dan het minimaal voorgeschreven aantal punten behalen, kunnen voor subsidie in aanmerking komen. Indien de kosten voor het aantal projecten dat voor subsidie in aanmerking komt hoger zijn dan het beschikbare subsidieplafond, worden subsidie toegekend op basis van de behaalde scores (projecten met hogere scores gaan voor). Indien er meerdere projecten met hetzelfde puntenaantal zijn en niet al die projecten kunnen gehonoreerd worden omdat het subsidieplafond dan overschreden zou worden, dan moet een nadere selectie plaatsvinden. De wijze waarop die nadere selectie plaats zal vinden, wordt in het openstellingsbesluit bekend gemaakt. Vaak zal dan gekeken worden naar het selectie criterium/de selectiecriteria waaraan het hoogste belang is gehecht. Scoren projecten dan nog altijd gelijk, dan wordt gekeken naar het selectie criterium/de selectiecriteria waaraan het op één na hoogste belang is gehecht. Zijn er ook na toepassing van de in het openstellingsbesluit bekendgemaakte regels gelijk scorende projecten, dan kan door middel van loting bepaald worden welke projecten uit die groep voor subsidie in aanmerking komen.

Paragraaf 2. Maatregelen

Het POP3 bestaat voornamelijk uit maatregelen die door de provincies zullen worden uitgevoerd. De volgende voor onderhavige verordening relevante provinciale maatregelen en sub maatregelen zijn in het programmadocument van Nederland opgenomen:

1. Maatregel inzake Kennisoverdracht en voorlichting (artikel 14 Verordening (EU) Nr.1305/2013)Het is nodig om voorlichting en andere kennisoverdrachtacties te ondersteunen omdat reeds ontwikkelde (veelal technische) innovaties vaak moeilijk voorbij de eindfase van de innovatiecyclus komen. Zonder deze maatregel blijft grootschalige toepassing van noodzakelijke innovaties uit of wordt deze vertraagd. Dit geldt in het bijzonder wanneer de toepassing van een innovatie niet vanzelfsprekend zelfstandig door het bedrijfsleven en de markt worden opgepakt. Daarnaast dient de maatregel bij te dragen aan kennisuitwisseling tussen onderzoek en praktijk. Enerzijds voor toepassing van nieuwe wetenschappelijke kennis in de praktijk en anderzijds voor onderzoek dat gestuurd wordt door vragen vanuit de praktijk.
2. Maatregel inzake investeringen (artikelen 17, lid 1 (a), (c) en (d) Verordening (EU) Nr. 1305/2013)Deze maatregel bestaat – voor zover door provincies uitgevoerd - uit vijf sub maatregelen:
  - a. fysieke investeringen nodig voor het ontwikkelen, beproeven en demonstreren van innovaties en voor de brede uitrol van innovaties;
  - b. fysieke investeringen in verduurzaming van agrarische ondernemingen van jonge landbouwers;
  - c. investeringen in infrastructuur;
  - d. niet-productieve investeringen voor biodiversiteit, natuur, landschap en hydrologische maatregelen PAS (Programmatische Aanpak Stikstof); en
  - e. niet-productieve investeringen voor water.Deze maatregelen dragen bij het versterken van de levensvatbaarheid van landbouwbedrijven en het concurrentievermogen van de landbouw en het bevordert het gebruik van innovatieve landbouwtechnologieën. Er wordt een link gelegd met duurzaamheid en innovatie door in te spelen op onderwerpen als milieu, klimaat, water, bodembeheer, energie, dier- en plantgezondheid en dierenwelzijn, biodiversiteit en landschap.
3. Maatregel inzake samenwerking (artikel 35 van Verordening (EU) Nr. 1305/2013)Deze maatregel richt zich op samenwerkingen die zijn gericht op het ontwikkelen en valideren van praktische kennis en technologie met een groep van koplopers, die met name resulteert in technische innovatie, productinnovatie, procesinnovatie, organisatie-innovatie, innovatie in businessconcepten en/of uiteindelijk in systeeminnovatie. Deze maatregel bestaat uit de volgende sub maatregelen:

1. samenwerking met betrekking tot proefprojecten en de ontwikkeling van nieuwe producten, praktijken, processen en technieken in de landbouw- en de voedingsmiddelensector en
  2. de oprichting en werking van operationele groepen in het kader van het EIP voor de productiviteit en duurzaamheid in de landbouw.
4. Maatregel inzake LEADER – lokale ontwikkeling (artikelen 32 tot en met 35 van Verordening (EU) Nr. 1303/2013 en artikelen 42 tot en met 44 van Verordening (EU) Nr. 1305/2013, LEADER De maatregel beoogt bij te dragen aan de plaatselijke ontwikkeling van plattelandsgebieden. De interactie tussen landbouw en samenleving wordt steeds belangrijker. Er ligt een opgave om samen te werken aan de sociaaleconomische ontwikkeling van het platteland en aan een duurzaam beheer van de ruimte. De agrarische sector zal zich in moeten zetten voor maatschappelijk draagvlak. De sector moet daarbij invulling geven aan haar “license to produce”. Dat kan bijvoorbeeld door de relatie tussen het platteland en de stad en tussen de boer en de burger te verstevigen. LEADER kan hier een bijdrage aan leveren, want:
- LEADER heeft een toegevoegde waarde bij projecten waarvoor draagvlak en samenwerking tussen private en publieke partijen een voorwaarde voor succes zijn;
  - LEADER projecten komen ten goede aan de economische ontwikkeling en werkgelegenheid op het platteland, innovaties op agrarische bedrijven, de leefomgeving van de agrarische sector, jonge boeren en hun gezinnen;
  - LEADER kan ondersteunen in ‘krimp’ gebieden waar alle actoren de opgave hebben om samen te werken aan een sociaal en economisch vitaal platteland;
  - LEADER is een krachtige aanpak voor de opgaven voor integrale plattelandsontwikkeling waarbij verschillende belanghebbenden zijn betrokken en de landbouwsector een belangrijke speler is;
  - LEADER sluit goed aan bij de huidige tijdsgeest die vraagt om een actievere inzet van burgers en bedrijven.

Het resterende deel van de maatregelen genoemd in het POP3-programma betreft de agromilie- en klimaatmaatregelen, waarvoor een separate provinciale verordening ontwikkeld is, of zal door de minister van LNV worden uitgevoerd. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de maatregelen inzake risicobeheer (artikelen 36 en 37 van de POP-verordening).

Paragraaf 3 Subsidieverlening op basis van selectiecriteria en tendering

POP3-subsidie kan slechts worden verstrekt indien verlening van een aangevraagde subsidie een effectief en efficiënt gebruik van overheidsmiddelen is. Om te kunnen bepalen of een te verlenen subsidie effectief en efficiënt zal zijn, zijn selectiecriteria geformuleerd. De in deze verordening opgenomen selectiecriteria per verordening zijn algemeen geformuleerde criteria, die in een openstellingsbesluit nader uitgewerkt en geconcretiseerd zullen worden. Ten behoeve van een eenduidige invulling van de criteria over provincies en maatregelen heen, is een Handboek selectiecriteria ontwikkeld. In dit handboek is opgenomen op welke wijze aan de in deze verordening opgenomen criteria invulling gegeven wordt en welke weging en scores van toepassing zijn. Dit handboek kan worden gezien als een bestendige overheidspraktijk voor de invulling van de selectiecriteria. Het Handboek is te vinden op de website van het Regiebureau POP. Het is niet mogelijk dat niet in deze verordening genoemde selectiecriteria ‘toegevoegd’ worden bij een openstelling: de bij de maatregelen in Hoofdstuk 2 opgenomen criteria kunnen bij openstelling wel nader ingevuld of geconcretiseerd worden, maar er kunnen geen extra criteria toegevoegd worden. In geval van LEADER zijn de selectiecriteria waarvan gebruik gemaakt wordt opgenomen in de goedgekeurde Lokale Ontwikkelings Strategie (LOS).

Selectie van projecten zal –vrijwel altijd - plaatsvinden door middel van een tender. Alle gedurende een openstellingsperiode ingediende projecten worden – indien de aanvraag volledig is én aan de gestelde subsidiabiliteitscriteria (= eisen waaraan in ieder geval voldaan dient te zijn om voor subsidie in aanmerking te kunnen komen, bijvoorbeeld: een jonge agrariër dient bij aanvraag nog geen 41 jaar te zijn. De aanvraag zal worden afgewezen zonder inhoudelijk naar de aanvraag te kijken, indien de aanvrager niet aan dit criterium voldoet) wordt voldaan - op basis van in het openstellingsbesluit bekendgemaakte selectiecriteria en wegingsfactoren van die selectiecriteria beoordeeld. Zie verder Paragraaf 1.3.

De doelgroep van een subsidie is afhankelijk van de maatregel die het betreft en de beleidsmatige doelstellingen die met de subsidieverlening worden nagestreefd. In deze verordening wordt bij veel maatregelen een breed scala aan mogelijke aanvragers genoemd. In een openstelling kan de doelgroep beperkt worden tot die groepen die - gelet op de beleidsmatige doelstellingen die met de betreffende openstelling nagestreefd worden - voor subsidie in het kader van de betreffende openstelling in aan-

merking komen. Er kan indien gewenst een selectie van de in deze verordening genoemde doelgroepen plaatsvinden, toevoegen van extra – niet in deze verordening bij de betreffende maatregel genoemde – doelgroepen is niet mogelijk.

Om in het kader van een tenderregeling gelijke kansen voor alle aanvragers te garanderen is het noodzakelijk dat bij sluiting van de tender alle voor het beoordelen van de aanvraag noodzakelijke gegevens bekend zijn. Een aanvraag dient te worden ingediend op een door GS beschikbaar gesteld aanvraagformulier. Daarbij moet altijd het laatst beschikbaar gekomen aanvraagformulier gehanteerd worden. Een inhoudelijk onvolledige aanvraag dient vòòr de sluitingsdatum van de openstellingstermijn aangevuld te zijn om voor beoordeling in aanmerking te komen. Het aanvullen van gegevens die niet noodzakelijk zijn voor een inhoudelijke beoordeling van de aanvraag (zie verder bij de artikelsgewijze toelichting, artikel 1.7) is vaak wel toegestaan. Het indienen van ‘pro forma’ aanvragen zonder dat inhoudelijke aanvulling van de aanvraag voor de gestelde sluitingsdatum plaatsvindt, is derhalve in het kader van deze verordening niet zinvol.

Subsidie zal geheel of gedeeltelijk geweigerd worden indien één van de weigeringsgronden van toepassing is. Het kan hierbij gaan om een weigeringsgronden als genoemd in artikel 3.35 AWB, in artikel 1.8 van deze verordening, in het van toepassing zijnde artikel van Hoofdstuk 2 of 3 òf in het van toepassing zijnde openstellingsbesluit.

Paragraaf 4 Subsidiabele kosten en bijdragen in natura

In onderhavige verordening worden subsidiabele kosten allereerst onderverdeeld naar kostentypen en daarbinnen naar kostensoorten. Als kostentypen worden onderscheiden kosten van inbreng van personeel, kosten derden, inbreng in natura en afschrijvingskosten. Deze zijn in principe subsidiabel, tenzij in het openstellingsbesluit anders is bepaald. Ten aanzien van kostensoorten wordt per maatregel aangegeven welke kosten subsidiabel gesteld worden of kunnen worden. Sommige kostensoorten zijn alleen onder voorwaarden subsidiabel. Zo mag in bepaalde projecten de kosten voor aankoop van grond, bebouwd of niet-bebouwd, subsidiabel gesteld worden, maar deze kosten zijn – tenzij er sprake is van een uitzonderlijke situatie - voor maximaal 10% van de totale subsidiabele kosten die in het project gemaakt worden subsidiabel.

Bijdragen in natura zijn alle in het project ingebrachte bijdragen voor werken, goederen, diensten, grond of onroerende goederen waarvoor GEEN door facturen en betaalbewijzen of daaraan gelijk te stellen documenten ingediend kunnen worden. Deze bijdragen dienen aan strikte eisen te voldoen, om de hoogte van de uitgaven toch controleerbaar te maken. De waarde die wordt toegekend aan de bijdrage in natura mag niet meer bedragen dan de kosten die gewoonlijk op de desbetreffende markt worden aanvaard. Voor enkele kostensoorten (inbreng eigen arbeid, vrijwilligerswerk) zijn standaardtarieven ontwikkeld die bij de inbreng van dat soort kosten als maximum gehanteerd worden.

Indien er in een project sprake is van bijdragen in natura wordt de uit te betalen subsidie gemaximeerd c.q. afgetopt. De uit te betalen subsidie kan dan nooit hoger zijn dan de subsidiabel gestelde kosten zonder die bijdrage in natura.

Paragraaf 5 Verplichtingen subsidieverkrijgers

Subsidieverkrijgers dienen aan alle in het subsidietoekenningsbesluit gestelde verplichtingen te voldoen. In artikel 1.17 worden de algemene verplichtingen weergegeven waaraan – indien de betreffende verplichting op het betreffende project van toepassing is – altijd moet worden voldaan. Naast deze algemene, subsidiegerelateerde, verplichtingen, kunnen ook specifieke verplichtingen opgelegd worden. Op grond van artikel 1.18 kunnen GS de subsidieverkrijger ook niet doelgebonden verplichtingen opleggen.

Paragraaf 6 Financiële aspecten subsidie

Een subsidie geeft een direct financieel voordeel aan de subsidieverkrijger. Naast dit directe financiële voordeel ten gevolge van de subsidie, kan er ook sprake zijn van een financieel voordeel in de vorm van netto-inkomsten die tijdens of na het uitvoeren van het project verkregen worden. Ook kan er sprake zijn van een vermogensvoordeel ten gevolge van de subsidie. In sommige gevallen dienen dit soort voordelen verrekend of vergoed te worden. De artikelen 1.19, 1.20 en 1.21 geven daar de voor- schriften voor. Wat onder netto-inkomsten moet worden verstaan is gedefinieerd in artikel 1.1, sub j. Het gaat hierbij overigens alleen over rechtstreeks gegenereerde netto-inkomsten, waarmee géén rekening is gehouden op het tijdstip van goedkeuring van de actie. Met veel inkomsten, bijvoorbeeld kostenreductie dankzij de investering of inkomsten door het verkopen van bedrijfsgebouwen in het kader van een bedrijfsverplaatsing of het vragen van een bijdrage van agrarisch ondernemers die aan een cursus deel zullen nemen, zal bij de toekenning al rekening gehouden worden. Indien er verrekend zou

moeten worden, gelden er verschillende uitzonderingen op het voorschrift tot verrekening. Zo hoeft bijvoorbeeld niet verrekend te worden indien het gaat om een concrete actie waarvan de totale subsidiabele kosten ten hoogste € 50.000,- bedragen.

In sommige gevallen dient een uit te betalen subsidie te worden verlaagd. Dit is bijvoorbeeld het geval indien er sprake is van onregelmatigheden. Verlaging is ook na afronding van een project mogelijk. Dit is bijvoorbeeld het geval indien niet wordt voldaan aan de instandhoudingsverplichting: een investering in infrastructuur of een productieve investering dient gedurende drie of vijf jaar na vaststelling van de subsidie – gebruiksklaar - in stand te worden gehouden. Indien aan deze verplichting niet wordt voldaan, zal de subsidie in principe evenredig verlaagd worden.

Een ander financieel aspect betreft de bevoorschotting. Er bestaan twee soorten voorschotten, te weten een voorschot dat voor afronding van een project wordt verstrekt op basis van reeds uitgevoerde onderdelen van het project ('bevoorschotting op basis van realisatie') en voorschotten die worden verstrekt vooruitlopend op de uitvoering van een project.

Voorschotten op basis van realisatie zijn – in POP-terminologie - tussentijdse betalingen waarbij naast een voortgangsrapportage inzake het project, facturen en betaalbewijzen van de reeds verrichte projectonderdelen, of – indien van toepassing – bewijsstukken ten aanzien van de ingebrachte bijdrage(n) in natura - moeten worden overgelegd. Het voorschot zal worden verlaagd indien bij de aanvraag voor de tussentijdse betaling kosten zijn opgevoerd die niet subsidiabel blijken. Bijvoorbeeld doordat onjuiste facturen en betaalbewijzen overgelegd worden. Bovendien dient op grond van EU-regelgeving een tussentijds voorschot extra te worden verlaagd met het bedrag van de onjuiste facturen en betaalbewijzen, indien het bedrag aan onjuiste facturen en betaalbewijzen meer bedraagt dan 10% van het bedrag aan ingediende facturen en betaalbewijzen van kosten die wel subsidiabel gesteld zijn. Dit betekent dat niet alleen de onjuiste facturen/betalbewijzen niet worden vergoed, er wordt daarnaast een correctie van de betaling opgelegd ter hoogte van het bedrag dat onjuist gedeclareerd is. Deze maatregel is een verplichting opgelegd door de EU en is er op gericht aanvragers te bewegen voldoende zorgvuldigheid te betrachten bij het indienen van declaraties. Van de verplichte extracorrectie van de betalingsaanvraag kan worden afgezien, indien de aanvrager aan kan tonen dat zijn declaratie buiten zijn schuld onjuist was. Overigens is de bepaling inzake het extra verlagen van een betaling ook van toepassing indien het verzoek om betaling geen verzoek tot tussentijdse betaling betreft, maar een verzoek om eindafrekening indien bij dat verzoek om eindafrekening kosten gedeclareerd worden.

Naast tussentijdse betalingen, bestaan er ook voorschotten die worden aangevraagd vooruitlopend op de uitvoering van het project. De EU-regelgeving biedt slechts zeer beperkt mogelijkheden voor dit soort voorschotten. Het is slechts mogelijk dit soort voorschotten te verlenen voor investerings-gerelateerde steun en voor plaatselijke groepen voor zover het daarbij gaat om functionerings- en dynamiseringskosten. Het voorschot kan maximaal 50% van de toegekende overheidsbijdrage bedragen. Een dergelijk voorschot kan slechts worden verleend indien er door de subsidieverkrijger een bankgarantie of daaraan gelijk te stellen zekerheid wordt verstrekt van 100% van het te verlenen voorschot.

ARTIKELGEWIJZE TOELICHTING

Hoofdstuk 1

Artikel 1.1 Begripsbepalingen

In dit artikel zijn de belangrijkste begrippen gedefinieerd die in deze verordening worden gehanteerd. De definities sluiten daar waar mogelijk aan bij de definities zoals gehanteerd in de van toepassing zijnde EU-regelgeving. Mocht er strijdigheid bestaan tussen de definitie van een begrip in de van toepassing zijnde EU-verordeningen en de begripsbepaling in deze verordening, dan wel begrippen niet in de begripsbepalingen van deze verordening gedefinieerd zijn, dan worden de begrippen geacht te zijn gedefinieerd conform de van toepassing zijnde EU-definities.

Artikel. 1.2 Toepassingsbereik

POP-subsidie kan slechts worden verstrekt voor activiteiten die ten goede komen aan een duurzame ontwikkeling van het platteland van Nederland of de agrarische sector. Het gaat hierbij slechts om het deel van Nederland dat in de Europese Unie gelegen is, de overzeese gebieden van Nederland vallen niet onder deze verordening. Onder het platteland van Nederland wordt daarbij verstaan: het grondgebied van Nederland met uitzondering van aaneengesloten woonkernen met meer dan 30.000 inwoners. Woonkernen met meer dan 30.000 inwoners worden geacht 'stedelijk gebied' te zijn. Activiteiten worden geacht ten goede te komen aan een duurzame ontwikkeling van het platteland indien de activiteit zelf of de resultaten van de activiteit ten goede komen aan het platteland en/of de agrarische sector.

Artikel 1.3 Openstelling

In het openstellingsbesluit worden de subsidieplafonds vastgelegd, maar kunnen daarnaast ook de in deze verordening genoemde onderdelen, zoals bijvoorbeeld de doelgroep, de subsidiabele activiteiten of thema's, subsidiabele kosten en selectiecriteria, nader ingevuld worden zodat bij openstelling duidelijk is waarvoor in het kader van de openstelling precies subsidie aangevraagd kan worden en hoe aanvragen beoordeeld zullen worden. Zo wordt in deze verordening bijvoorbeeld aangegeven dat 'landbouwers' de begunstigden kunnen zijn, maar in een openstellingsbesluit kan dit nader gespecificeerd worden tot 'varkenshouders', 'biologische boeren' of 'landbouwers waarvan het bedrijf tenminste grootte x heeft'. En de subsidiabele activiteit kan in deze verordening zijn omschreven als 'kennisoverdracht', maar dat kan in een openstellingsbesluit nader gericht worden tot bv. 'kennisoverdracht inzake klimaatadaptatie'. Ook kan een provincie ervoor kiezen om, vanwege beleidsmatige overwegingen, bepaalde kostensoorten of kostentypen die op grond van deze verordening subsidiabel gesteld zouden kunnen worden, in een specifiek geval toch niet subsidiabel te stellen. Bijvoorbeeld: provincies kunnen er voor kiezen om afschrijvingskosten, bijvoorbeeld vanwege de hoge uitvoeringslasten die gemoeid zijn met het berekenen en beoordelen van die kosten, niet subsidiabel te stellen.

Voor de selectiecriteria geldt dat de criteria genoemd in deze verordening algemene criteria zijn, die nader uitgewerkt zullen worden in een openstellingsbesluit. Bij alle maatregelen worden de selectiecriteria 'effectiviteit' en 'efficiëntie' gebruikt. Met deze selectiecriteria wordt beoogd toepassing gegeven aan artikel 49 van Vo 1305/2013, waarin onder meer is bepaald dat de selectiecriteria borg dienen te staan voor een beter gebruik van financiële middelen. Met deze criteria in samenhang bezien wordt bepaald: in welke mate draagt de subsidie bij aan het realiseren van (beleids)doelstellingen. Voorbeeld: als er sprake is van een project dat onderdeel is van een groter programma of samenhangt met enkele andere (niet door de overheid of niet vanuit POP te subsidiëren) projecten, kan – kijkend naar de opbrengst van het programma of de opbrengst van het project in samenhang met die andere projecten (= spin-off van het te subsidiëren project) - er sprake zijn van een relatief kleine subsidie die, door de spin off, grote (beleids)effecten sorteert. Als voorbeeld: een project van € 100.000,-- dat een noodzakelijk onderdeel oplevert voor een programma dat in zijn totaliteit voor € 1 miljoen aan 'opbrengst' voor een bepaald beleidsdoel genereert, zal naar verwachting hoger scoren dan een verder vergelijkbaar project met € 100.000,-- aan subsidiabele kosten, waarbij er geen sprake is van een spin-off effect.

Artikel 1.4 Samenstelling subsidieplafond en subsidiepercentages

Een subsidieplafond is het totaalbedrag dat bij een openstelling voor subsidieaanvragers beschikbaar wordt gesteld. Een project waarvoor een bijdrage vanuit het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling (ELFPO) wordt verkregen moet daarnaast – in het algemeen – eenzelfde bedrag aan nationaal overheidsgeld ('nationale cofinanciering') beschikbaar gesteld worden. Provincies zijn in het kader van onderhavige verordening aangewezen als beheerder van het ELFPO-budget. Provincies kunnen in een openstellingsbesluit slechts ELFPO-budget beschikbaar stellen, kunnen naast het ELFPO-budget ook de benodigde nationale cofinanciering beschikbaar stellen, kunnen een deel van de noodzakelijke cofinanciering beschikbaar stellen of ze kunnen – indien daar in het POP-programma voor de betreffende maatregel in is voorzien - alleen nationale overheidsmiddelen beschikbaar stellen ('aanvullende nationale financiering'). De nationale overheidsmiddelen kunnen daarbij afkomstig zijn van de provincie zelf, maar kunnen - als daarover bestuurlijke afspraken gemaakt zijn - ook door een ander bestuursorgaan (bijvoorbeeld waterschap, gemeente, andere provincie) beschikbaar gesteld worden.

Indien een provincie slechts ELFPO-middelen beschikbaar stelt of naast ELFPO-middelen slechts een deel van de noodzakelijke nationale cofinanciering beschikbaar stelt, dient een aanvrager de verplicht voorgeschreven nationale overheidsfinanciering op een andere manier te verkrijgen. In die gevallen zal een aanvraag slechts voor (ELFPO)subsidie in aanmerking kunnen komen indien bij de subsidieaanvraag een bewijs wordt overgelegd waaruit blijkt dat de nationale financiering die benodigd is voor het project beschikbaar is of zal komen. Dit omdat er anders geen sprake is van een sluitende begroting. Het te overleggen bewijs kan bijvoorbeeld een reeds gedane subsidietoezegging of bijdrageverklaring zijn.

Artikel 1.5 Doelgroep

Dit artikel is in de Modelverordening versie maart 2018 komen te vervallen, omdat de bepaling een staatssteun gerelateerde bepaling is, die niet van toepassing is in geval van agrarische steun die onder POP wordt verstrekt. Indien er niet-agrarische steun wordt verstrekt en er is daarbij sprake van verstrekking van staatssteun, dan zijn alle staatssteunbepalingen onverkort van toepassing op grond van de staatssteunregels.

Artikel 1.6 Samenwerkingsverbanden

In sommige gevallen kan een subsidie worden verstrekt aan een samenwerkingsverband. Indien een samenwerkingsverband, niet zijnde een formeel samenwerkingsverband in de vorm van een rechtspersoon, subsidie wenst aan te vragen, zijn er aan het samenwerkingsverband eisen gesteld die in dit artikel worden benoemd. Naast de in dit artikel benoemde vereisten, kunnen ook in de artikelen in Hoofdstuk 2 of 3 én in het openstellingsbesluit aanvullende eisen aan samenwerkingsverbanden worden gesteld.

Artikel 1.7 Wijze van indienen van en vereisten aan een subsidieaanvraag

Een subsidieaanvraag kan slechts worden ingediend door gebruik te maken van het door GS beschikbaar gestelde aanvraagformulier. Alleen een volledig ingevuld aanvraagformulier, voorzien van alle voorgescreven bijlagen, zal in behandeling genomen worden. Aanvragen waarbij slechts een gedeelte van de voorgescreven informatie wordt aangeleverd en niet alle voorgescreven inhoudelijke informatie vòòr de sluitingsdatum van de tender is aangeleverd (zoals 'pro forma aanvragen') zullen niet in behandeling genomen worden. Dit om rechtsongelijkheid tussen aanvragers te voorkomen. Gegevens en bijlagen die weliswaar wel aanwezig dienen te zijn bij een aanvraag voor subsidietoekenning, maar niet essentieel zijn voor de inhoudelijke beoordeling van de aanvraag, zouden ook later aangeleverd kunnen worden. Hierbij kunt u bijvoorbeeld denken aan een Kamer van Koophandel nummer. Een subsidieaanvrager kan derhalve de mogelijkheid worden geboden dergelijke gegevens ook na sluiting van de tender, maar binnen een door GS te stellen termijn, aan te vullen.

De aanvraag dient in ieder geval een projectplan te bevatten, waarin ook wordt aangegeven wat de doelstelling(en) van het project is/zijn, of er een relatie is met andere projecten / of het project onderdeel uitmaakt van een groter programma en wat de doelstellingen daarvan zijn en hoe de resultaten van het project worden getoetst. Met de 'doelstelling' wordt bedoeld: het beleidsdoel wat nagestreefd wordt (bijvoorbeeld: meer fietsers in de gemeente). De doelstelling is in het algemeen van een hoger abstractieniveau dan het projectresultaat (bijvoorbeeld: projectresultaat zal zijn dat er 25 km fietspad is aangelegd of verbeterd). Aanvragers worden geacht in het projectplan aan te geven hoe bezien/bepaald wordt of de doelstelling (meer fietsers in de gemeente) is bereikt.

Indien een aanvraag betrekking heeft op een investering, dient op grond van artikel 45 Verordening (EU) nr. 1305/2013 1e lid "de investering voorafgegaan te worden door een beoordeling van de te verwachten milieueffecten overeenkomstig het recht dat specifiek is voor deze soort investering, in gevallen waarin de investering waarschijnlijk nadelige gevolgen zal hebben voor het milieu". Dit betekent dat investeringen waarvoor voorafgaand aan de investering een milieu- of omgevingsvergunning verkregen moet zijn, die vergunning verkregen moet zijn voor er vanuit ELFPO voor die investering betalingen gedaan kunnen worden. Indien er geen milieu- of omgevingsvergunning verplicht is, bijvoorbeeld omdat de betreffende investering op grond van de Omgevingswet slechts gemeld hoeft te worden, dient de aanvrager een beperkte effectverkenning met een eigen oordeel aan te leveren, op grond waarvan blijkt dat er geen sprake is van een investering die waarschijnlijk negatieve gevolgen voor zal hebben voor het milieu. De zwaarte van de verkenning zal afhangen van het soort/type investering.

Een belangrijk aandachtspunt voor de Europese Commissie is het punt 'redelijkheid van kosten'. Indien er bij een project geen sprake is van een aanbestedingstraject zal door het Betaalorgaan in het algemeen worden vereist dat een aanvrager – ter onderbouwing van de redelijkheid van de kosten waarvoor subsidie wordt aangevraagd en als toelichting op de begroting– drie offertes aan de aanvraag toevoegt, op basis waarvan het Betaalorgaan de redelijkheid van de opgevoerde kosten kan bepalen.

Onderdeel van de aan te leveren gegevens is ook het aanleveren van informatie over subsidies of vergoedingen/bijdragen die voor dezelfde subsidiabele activiteiten van andere bestuursorganen, private organisaties of personen afkomstig zijn. Deze gegevens zijn enerzijds van belang om te kunnen beoordelen of er sprake is van een sluitende begroting, anderzijds kan op basis van deze gegevens ook worden bezien of er wellicht sprake zou kunnen zijn van cumulatie van subsidies of cumulatie met andere vormen van steun.

Aanvragen zullen elektronisch ingediend kunnen worden en verdient sterk de voorkeur. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht is het echter niet mogelijk elektronisch indienen van aanvragen te verplichten.

Artikel 1.7a Bewijsstukken

Op grond van bestaande regelgeving kunnen als bewijsstukken slechts stukken worden geaccepteerd die aan strikte eisen voldoen. In dit artikel wordt aangegeven welke bewijsstukken geaccepteerd worden.

Bij alle documenten is het van belang dat uit het bewijsstuk duidelijk blijkt dat het bewijsstuk onderdeel uitmaakt van de uitvoering van het project waarvoor subsidie is verleend. Zo zal op facturen en betaalbewijzen, of het om originele documenten of afgeleiden daarvan gaat, in het algemeen een projectnummer of andere informatie vermeld moeten zijn, waaruit blijkt dat de kosten ten behoeve van een specifiek project gemaakt zijn.

Artikel 1.8 Weigeringsgronden

In bepaalde gevallen zal een subsidieaanvraag (geheel of gedeeltelijk) afgewezen worden. Indien er gewerkt wordt met een tendersysteem (zie onder Paragraaf 1.3) en het in geval van dreigende overschrijding van het subsidieplafond en het toepassen van loting in de groep van 'projecten met dezelfde score', is het onwenselijk dat aanvrager(s) voor dezelfde activiteit meerdere aanvragen indienen (om zo de kans bij een eventuele loting te vergroten). Indien voor dezelfde activiteit en door dezelfde aanvrager(s) meerdere aanvragen worden gedaan, zal – tenzij een eerder ingediende aanvraag ingetrokken zou worden – alleen de eerst ingediende aanvraag meegenomen worden in de tenderprocedure. De overige versies van dezelfde aanvraag voor dezelfde activiteit en door dezelfde aanvrager(s) zullen afgewezen worden.

Er zijn projecten waarvan het effect in meerdere provincies 'neerslaat' of neer kan slaan. In dat geval kunnen provincies in onderling overleg besluiten over de financiering van het project. Die besluitvorming zou er bijvoorbeeld toe kunnen leiden dat één provincie subsidie verstrekt, maar een deel van de benodigde financiering (naar rato) van een andere provincie verkrijgt. In geval van investeringen zal het in het algemeen zo zijn dat de plaats van de investering leidend is: subsidie voor een investering door een bedrijf in provincie x, maar het grondgebied waar de investering geplaatst wordt is in provincie y, zal aangevraagd kunnen worden bij provincie y. Door middel van fysieke controles dan het daadwerkelijke gebruik van de investering gecontroleerd kunnen worden.

Een project mag pas gestart worden als een subsidie aanvraag is ingediend. Uitzondering hierop vormen de zogenaamde voorbereidende activiteiten voor het project. Kosten voor voorbereidende activiteiten (= voorbereidingskosten) zijn algemene kosten ter voorbereiding van het project, zoals het inschakelen van adviseurs en het (laten) uitvoeren van haalbaarheidsstudies. De kosten moeten aantoonbaar zijn gemaakt ten behoeve van het specifieke project. Het kan hierbij overigens NIET gaan om de inzet van eigen personeel van een organisatie, indien de voorbereidende activiteiten feitelijk reguliere werkzaamheden voor dit personeel betreffen.

Vorbereidingskosten zijn op grond van artikel 1.12 subsidiabel, mits ze zijn gemaakt binnen een redelijke termijn voorafgaand aan het project. Die redelijke termijn is in zijn algemeenheid gesteld op één jaar vòòr de aanvraag is ingediend, maar in een openstellingsbesluit kunnen GS van die termijn van één jaar afwijken.

Bij een openstelling kan sprake zijn van een POP-subsidieplafond dat slechts bestaat of uit ELFPO-budget en geen of ontoereikende middelen voor de nationale overheidscofinanciering. Omdat een POP-subsidie waarbij ELFPO wordt toegekend vrijwel altijd alleen verleend wordt indien er ook (in het algemeen) eenzelfde bedrag aan nationale overheidsfinanciering voor het project beschikbaar gesteld wordt, is als specifieke weigeringsgrond vermeld het feit dat een aanvraag – op het moment van beschikken – niet is voorzien van een bijdrageverklaring dan wel een subsidie- beschikking voor de benodigde nationale overheidsfinanciering.

Overigens is ook de weigeringsgrond genoemd in artikel 4.35, eerste lid, onder a van de Algemene Wet Bestuursrecht is in dit geval onverminderd van toepassing. Dit betekent dat indien de uitvoering van de activiteit naar het oordeel van GS technisch, financieel, organisatorisch of economisch niet haalbaar is, de subsidie geweigerd kan worden.

Artikel 1.9 Personeelskosten

Indien in een project eigen personeel wordt ingezet, kunnen de kosten van dat personeel berekend worden volgens één van de methodes beschreven in dit artikel. De berekeningswijze is, voor wat betreft het aantal uren bij een voltijds (= 40-urig) dienstverband, verplicht voorgeschreven vanuit de van toepassing zijnde EU-verordeningen. De toeslag voor werkgeverslasten en de opslag voor indirecte kosten zijn zogenaamde standaardschalen van eenheidskosten. Indirecte kosten zijn daarbij alle kosten die niet direct toe te rekenen zijn aan de uitvoering van de activiteit waarvoor subsidie is verleend, bijvoorbeeld bureaunkosten.

Rekenvoorbeeld werken met individueel uurtarief

1. Op basis van de meest recente loonstaat van de persoon die voor het project werkzaam is wordt het bruto jaarsalaris voor deze persoon berekend (inclusief niet prestatie gebonden eindejaarsuitkering, maar exclusief vakantie-uitkering).
2. Verhoog het onder 1 bedoelde bedrag met 43,5% (ter dekking van de werkgeverslasten).
3. Verhoog het onder 2 berekende bedrag met 15% (ter dekking van overheadkosten).
4. Deel het onder 3 berekende bedrag door “(aantal contracturen/40) x 1720” om de loonkosten per uur voor deze persoon te bepalen.
5. Bij een loonkostendeclaratie wordt een urenstaat overgelegd. De loonkostenvergoeding voor deze persoon bedraagt het ingezette aantal uren volgens de urenstaat x het onder 4 berekende uurtarief.

Voor organisaties die als bestendige praktijk werken met een integrale kostensystematiek, kunnen personeelskosten ook berekend worden door het aantal aan het project besteedde uren te vermenigvuldigen met de op grond van die systematiek tevoren bepaalde loonkosten per uur.

Overigens zijn personeelskosten (waarbij sprake is van de inzet van personeel waaraan salaris wordt uitbetaald) iets anders dan de kosten van eigen arbeid (aanvrager stopt zelf tijd in een project, maar indien de aanvrager niet in loondienst is en dus geen ‘loon’ krijgt, is er geen sprake van personeelskosten) én iets anders dan kosten van vrijwilligers. Deze laatste twee kostenposten zijn geregeld in artikel 1.11.

Voor personeel kunnen, op jaarbasis, per persoon nooit meer uren gedeclareerd worden dan het genoemde van 1.720 uur.

Bij de berekening van personeelskosten wordt, tenzij de methodiek van integrale kosten van toepassing is, uitgegaan van het meest recente bruto jaarloon. Bij de aanvraag van subsidie zal dit de kosten betreffen van het jaarloon voorafgaand aan de subsidieaanvraag van een personeelslid van het niveau waarop personeel ingezet wordt in het project, eventueel verhoogd met de verwachte jaarlijkse verhoging(en). Bij afrekening gaat het om de daadwerkelijk gemaakte kosten.

Artikel 1.10 Kosten aankoop van gronden

Indien het in het kader van een project noodzakelijk is om gronden aan te kopen, mogen de kosten voor de aankoop van die gronden maximaal 10% van de totale subsidiabele kosten van het project bedragen, tenzij er een uitzondering op deze 10% regeling van toepassing is op grond van de leden 2 of 3 van dit artikel.

Praktijkvoorbeeld: Een project omvat de aanleg van een fietspad met EU-subsidiabele inrichtingskosten van € 810.000,- waarvoor in totaal 2 ha grond moet worden aangekocht ad € 140.000,-. De totale projectkosten bedragen dus € 950.000,-. Als de aankoopkosten tot 10% over de totale subsidiabele kosten mogen bedragen, vormen de aanlegkosten van € 810.000 dus 90% van de totale subsidiabele kosten. De totale subsidiabele kosten bedragen in dit voorbeeld dan teruggerekend $(100/90 \times € 810.000,-) = € 900.000,-$, waarvan € 90.000,- grondkosten. De overige € 50.000,- aan grondkosten zijn niet EU-subsidiabel.

Artikel 1.11 Berekeningswijze bijdragen in natura

Indien bijdragen in natura subsidiabel zijn worden in dit artikel de voorwaarden genoemd waaraan moet worden voldaan om een bijdrage in natura vergoed te kunnen krijgen. Daarnaast geldt ingeval van bijdragen in natura, dat de subsidie maximaal de subsidiabele kosten zònder die bijdrage in natura zal bedragen.

Artikel 1.12 Subsidiabiliteit van de kosten

In de Modelverordening versie maart 2018 is onderscheid gemaakt tussen vier kostentypen en kostensoorten. Kostensoorten bestaan uit één of meer kostentypen. De vier kostentypen zijn in principe subsidiabel, tenzij in het openstellingsbesluit anders is bepaald.

Kosten zijn slechts subsidiabel als de kosten worden gemaakt nadat een aanvraag om subsidie ingediend is. Kosten worden geacht te zijn gemaakt zodra er een handeling is verricht waardoor de subsidieverkrijger een niet vrijblijvende verplichting is aangegaan. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het zetten van een handtekening onder een koopcontract of het sluiten van een uitvoeringsovereenkomst. Uitzondering op de voorwaarde dat kosten pas mogen worden gemaakt nadat de aanvraag om subsidie ingediend is kunnen de zogenaamde voorbereidingskosten, zijnde kosten die aantoonbaar gemaakt zijn om te komen tot een projectplan, zijn. Dit moet in het openstellingsbesluit als zodanig zijn bepaald. Het gaat hierbij met name om kosten van bijvoorbeeld adviseurs of haalbaarheidsstudies. Indien eigen personeel ten behoeve van een project wordt ingezet, zijn de voorbereidingsactiviteiten die het personeel heeft

uitgevoerd slechts subsidiabel, indien die activiteiten aantoonbaar ten behoeve van het project gemaakt zijn.

Artikel 1.12a Algemene kosten ten behoeve van investeringen

Dit artikel is ingevoegd in de Modelverordening versie maart 2018. Er bleek onduidelijkheid te bestaan over welk soort kosten subsidiabel kunnen zijn als algemene kosten ten behoeve van investeringen. Dit artikel is bedoeld om te verduidelijken dat het die algemene kosten slechts kunnen bestaan uit de kosten die in dit artikel genoemd worden.

Artikel 1.13 Niet subsidiabele kosten

Bij de maatregelen genoemd in Hoofdstuk 2 en 3 worden de subsidiabele kosten benoemd. Bepaalde kostenposten zullen, bijvoorbeeld op grond van EU-regelgeving of op basis van provinciale beleidsafwegingen, nooit subsidiabel gesteld worden. In dit artikel worden deze kosten benoemd.

Een van de kosten die hierbij worden genoemd zijn kosten die naar het oordeel van GS niet voldoen aan de eisen van goed financieel beheer (artikel 1.13, lid 1, sub k). Onder goed financieel beheer wordt in ieder geval verstaan dat opgevoerde kosten niet bovenmatig mogen zijn. Dat wil zeggen dat de opgevoerde kosten redelijk moeten zijn en dus in verhouding moeten staan tot het doel wat moet worden bereikt. Zo moeten materialen die worden aangekocht qua specificatie passend zijn bij het doel waarvoor het materiaal wordt aangekocht. En het aantal uren dat wordt besteed aan uitvoering van een project moet passend zijn. Iemand die 1.000 uren besteedt aan de uitvoering van een project terwijl vergelijkbare projecten met een inzet van slechts 100 uren uitgevoerd worden, zal die 1.000 uur niet vergoed krijgen.

Artikel 1.14 Adviescommissie

Subsidieaanvragen zullen worden geselecteerd op grond van een tendersysteem aan de hand van tevoren vastgelegde selectiecriteria. Indien de selectiecriteria daartoe aanleiding geven, bijvoorbeeld omdat de criteria niet eenvoudig objectiveerbaar zijn, kunnen GS besluiten ten behoeve van de beoordeling van ingediende projecten die aan de subsidiabiliteitsvoorwaarden voldoen, een adviescommissie in het leven te roepen, conform artikel 82 Provinciewet. Er kan daarbij sprake zijn van een ambtelijke adviescommissie, van een adviescommissie bestaande uit deskundigen of een combinatie van beide. Indien gekozen wordt voor een deskundigen adviescommissie, zal de commissie voldoen aan de voorwaarden zoals genoemd in afdeling 3.3 van de Algemene wet bestuursrecht.

Artikel 1.15 Honorering subsidieaanvragen

Zoals beschreven in Paragraaf 1.3 worden projecten die worden geselecteerd door middel van het toepassen van tendering op basis van in het openstellingsbesluit aangegeven selectiecriteria en weging daarvan – al dan niet na advisering door een adviescommissie -, van een puntentotaal voorzien. Projecten worden op basis van dit puntentotaal gerangschikt op een prioriteitenlijst.

Projecten die niet voor subsidie in aanmerking komen omdat niet is voldaan aan één of meerdere subsidiabiliteitscriteria of de voorgeschreven minimale totaalscore niet wordt behaald, worden niet op de prioriteitenlijst opgenomen.

Subsidie wordt slechts verstrekt aan projecten opgenomen op de prioriteitenlijst, voor zover het subsidieplafond subsidiëring toelaat. Bij overschrijding van het subsidieplafond en een gelijk aantal punten op de selectiecriteria, treedt de procedure als beschreven in het openstellingsbesluit, in werking. Zie ook Paragraaf 1.3.

Artikel 1.15a tot en met artikel 1.15c Rangschikking

Deze artikelen zijn toegevoegd in de versie van de modelverordening van maart 2018. In de artikelen wordt de werkwijze beschreven indien gebruik gemaakt wordt van selectiecriteria, van een investeringslijst, van een geografisch selectie criterium of van een combinatie van de verschillende selectiemethoden.

Artikel 1.16a maximale hoogte subsidie

Ook dit artikel is toegevoegd in de versie van de modelverordening van maart 2018. Hoewel er in de modelverordening en openstellingsbesluiten wordt aangegeven welk subsidiepercentage zal worden toegepast, zal er nooit meer subsidie worden verleend dan door de aanvrager wordt aangevraagd. Bijvoorbeeld: In een openstelling wordt een subsidiepercentage van 40% gehanteerd. Er wordt een project ingediend waarin voor € 100.000,- aan subsidiabele kosten wordt gemaakt. Als het project geselecteerd wordt, zou € 40.000,- subsidie worden verleend. Maar in de aanvraag heeft de aanvrager

aangegeven dat er door private partijen al voor € 80.000,-- aan financiële middelen beschikbaar gekomen is. Er wordt dus slechts € 20.000,-- aan subsidie gevraagd en er zal in dit geval dan ook slechts € 20.000,- - aan subsidie verstrekt worden.

Artikel 1.17 Verplichtingen

Aan een subsidieverkrijger worden verschillende verplichtingen opgelegd. In dit artikel staan de algemeen van toepassing zijnde verplichtingen genoemd. Om te voorkomen dat projecten die nog niet uitvoeringsgereed zijn al wel meedoen in een tender en beslag leggen op een deel van het beschikbare budget, wordt een termijn 'uiterlijk twee maanden na subsidietoekenning gestart zijn met het project' gehanteerd. Van deze termijn kan overigens in het openstellingsbesluit of de toekenningsbeschikking afgeweken worden.

Een vanuit het oogpunt van controle belangrijke verplichting is de verplichting tot het voeren van een inzichtelijke administratie. Die administratie dient tot 5 jaar na de formele afsluiting van het POP3 op 31 december 2023, dus tot 31 december 2028, bewaard te worden.

Onder een sluitende urenadministratie en een volledig inkoopdossier wordt verstaan wat deze begrippen in het normale taalgebruik betekenen, namelijk een administratie zoals bijvoorbeeld een tijdschrijfsysteem van waaruit het ingezette aantal uren ten behoeve van het project inzichtelijk is respectievelijk een dossier waarin alle documenten die betrekking hebben op de aankoop van een bepaalde investering overzichtelijk bijeen gebracht zijn.

In geval van investeringen is het niet alleen van belang dat aangetoond wordt dat een investering daadwerkelijk gedaan is ('de machine is gekocht'), maar is ook van belang dat de investering daadwerkelijk gebruikt kan worden en dus gebruiksklaar is ('de machine is aangesloten'). Dat de investering vervolgens ook daadwerkelijk gebruik wordt is geen vereiste. Wel wordt vereist dat de investering gedurende drie of vijf jaar gebruiksklaar in stand gehouden wordt en dus ook drie of vijf jaar aantoonbaar bruikbaar blijft.

Op grond van lid 1, sub I dient een subsidieverkrijger een voorgenomen overdracht van het eigendom van een onderneming waaraan subsidie is verleend of zeggenschap over gronden waarop subsidie is verleend te melden bij de subsidieverlener. Melding moet dus worden gedaan voor daadwerkelijke overdracht, op het moment dat zekerheid bestaat over de overdracht. Mocht een voorgenomen overdracht uiteindelijk toch niet doorgaan, dan dient ook daar wederom melding van te worden gemaakt. Dit omdat voor de subsidieverstrekker te allen tijde duidelijk moet zijn wie zeggenschap heeft over een onderneming/de grond waarop een subsidie is verleend.

Artikel 1.19 Verrekening vermogensvoordeel

Voor zover het verstrekken van een subsidie leidt tot vermogensvorming, kan op grond van de Algemene wet bestuursrecht, artikel 4.41, tot verrekening van het vermogensvoordeel worden overgegaan, mits dit – in geval van een subsidie op basis van een wettelijk voorschrift - bij wettelijk voorschrift is bepaald. Dit artikel strekt ertoe die bevoegdheid te creëren.

Artikel 1.20 Verrekening netto-inkomsten gedurende uitvoering

Op grond van artikel 65, lid 8 van verordening (EU) nr. 1303/2013 dient bij projecten die tijdens de uitvoering ervan netto-inkomsten genereren waarmee tijdens de goedkeuring van die actie geen rekening is gehouden, in bepaalde gevallen een verrekening van die inkomsten plaats te vinden. Onder netto-inkomsten worden ook begrepen besparingen die worden behaald als gevolg van de investeringen (zie de definitie in artikel 1.1). In artikel 65, lid 8 van verordening (EU) nr. 1303/2013 worden verschillende uitzonderingen benoemd, onder meer is bepaald dat verrekening niet hoeft plaats te vinden indien de totale subsidiabele kosten minder dan € 50.000,-- bedragen.

Voorbeeld: Bij kennismaatregelen kunnen inkomsten worden gegenereerd doordat van deelnemers aan een kennisoverdrachtsactiviteit een eigen bijdrage worden gevraagd. Met die eigen bijdrage wordt rekening gehouden bij het berekenen van de toe te kennen subsidie. Het is bij de aanvraag van de subsidieverlening natuurlijk nog niet zeker hoeveel deelnemers er zullen komen bij de kennisoverdrachtsactie. Daarvan wordt bij de verlening een inschatting gemaakt. Bij vaststelling worden de daadwerkelijk gerealiseerde inkomsten vanuit de bijdrage van de deelnemers gezien. Mocht blijken dat er meer deelnemers zijn geweest dan vòdraf werd ingeschat waardoor de gerealiseerde inkomsten hoger zijn uitgevallen dan oorspronkelijk begroot, dan wordt de te verstrekken subsidie verlaagd.

Artikel 1.21 Verrekening netto-inkomsten na uitvoering

Op grond van artikel 61 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 dient bij projecten die na de uitvoering ervan netto-inkomsten genereren, in bepaalde gevallen een verrekening van die inkomsten plaats te vinden. In genoemd artikel worden verschillende uitzonderingen benoemd, onder meer is bepaald dat verrekening niet hoeft plaats te vinden indien de totale subsidiabele kosten minder dan € 1.000.000,- bedragen.

Artikel 1.23 Bevoorschotting op basis van realisatie (tussentijdse betalingen)

Dit artikellid biedt subsidieverkrijgers de mogelijkheid om tussentijds, vòòr afronding van het project, deelbetalingen (een tussentijdse betaling of voorschot op basis van realisatie) aan te vragen voor reeds gemaakte kosten. Om uitvoeringskosten te beperken, wordt de mogelijkheid tot het aanvragen van een tussentijdse betaling beperkt tot aanvragen van minimaal 25% van de verleende subsidie of minimaal € 50.000,-. GS kunnen in een openstellingsbesluit of in een beschikking tot subsidieverlening echter anders bepalen. Als dat beleidsmatig wenselijk geacht wordt, zijn tussentijdse betalingen voor een lager percentage of een lager bedrag mogelijk.

Artikel 1.24 Verlagen voorschot

Verlagen van een betalingsaanvraag (dat kan een voorschot zijn, maar ook een subsidie vaststelling/eindbetaling) is van toepassing als in de betalingsaanvraag kosten zijn opgenomen die niet subsidiabel zijn of waarvan niet kan worden vastgesteld dat ze subsidiabel zijn. Het kan hierbij bijvoorbeeld gaan om onvoldoende onderbouwing van gemaakte kosten (bijvoorbeeld ontbrekende facturen en/of betaalbewijzen), om kosten voor activiteiten die niet zijn verricht in het kader van het project, om kosten voor activiteiten die wel in het kader van het project zijn verricht, maar waarvan de kosten in de openstelling of in het besluit tot subsidieverlening niet subsidiabel gesteld zijn of om kosten die dubbel opgevoerd worden (in één declaratie, of al betaalbaar gesteld zijn in een eerdere declaratie). De betreffende – niet subsidiabele - kosten worden vanzelfsprekend niet vergoed. Indien door de onjuist gedeclareerde kosten het uit te betalen voorschot/eindbedrag meer dan 10% lager is dan het oorspronkelijk uit te betalen voorschot/eindbedrag, wordt het te verstrekken voorschot/eindbedrag ook nog eens gecorrigeerd met het verschil tussen die twee bedragen. Die verlaging kan overigens nooit leiden tot een negatief bedrag. Deze regel is door de Europese Commissie ingesteld om zorgvuldigheid bij aanvragers te stimuleren. Indien een aanvrager aan kan tonen dat hij geen schuld heeft aan de onjuiste declaratie, kan van de korting worden afgezien.

Een rekenvoorbeeld:

Er is een subsidietoekenning verstrekt van 100% van de subsidiabele kosten, met een maximum van € 200.000,-.

Er wordt een eerste betalingsverzoek ingediend (voorschot op basis van realisatie) van € 100.000,- (er wordt voor € 100.000,- aan facturen en betaalbewijzen overgelegd). Bij controle blijkt dat € 20.000,- aan facturen en betaalbewijzen NIET betaalbaar gesteld kan worden, omdat de facturen en betaalbewijzen geen in het kader van het project subsidiabel gestelde kosten betreffen. Er kan dus maar € 80.000,- worden uitbetaald. Maar omdat in dit voorbeeld het verschil met het aangevraagde bedrag te groot is (meer dan 10% verschil) moet een verlaging toegepast worden. Het te betalen voorschot van € 80.000,-, moet op grond van de Europese regels worden verlaagd met € 20.000,- (= het verschil tussen het aangevraagde bedrag van € 100.000,- en het uit te betalen bedrag van € 80.000,-) en dus wordt een voorschot uitbetaald van € 60.000,-.

Artikel 1.25 Voorschotten vooruitlopend op realisatie

In een zeer beperkt aantal gevallen is het mogelijk om voor de uitvoering van een project daadwerkelijk gestart is en kosten aantoonbaar gemaakt zijn, een voorschot ('voorschot vooruitlopend op realisatie') aan te vragen. De verordening [(EU) 1305/2013, artikel 42, lid 2 en artikel 45, lid 4] beperkt de mogelijkheid voor dergelijke voorschotten tot investeringsprojecten en functionerings- en dynamiseringskosten bij LEADER. Het voorschot bedraagt maximaal 50% van de totaal toegekende overheidssteun en kan slechts toegekend worden indien er voor 100% van het voorschot een garantie is verstrekt. Een dergelijke garantie kan worden verstrekt door een bank of daaraan gelijkgestelde instelling. Ook een overheidsgarantie kan, mits aan de voorwaarden is voldaan, als garantiestelling geaccepteerd worden.

Artikel 1.26 Wijzigingsverzoeken

De ervaring leert dat projecten gedurende de looptijd vaak op één of meerdere punten gaan afwijken van hetgeen in het oorspronkelijke projectplan werd vermeld. Een subsidieverkrijger kan bij GS in dat geval een wijzigingsverzoek indienen. Bij de beoordeling van het wijzigingsverzoek zal GS in ieder geval

beoordelen in hoeverre de voorgestelde aanpassing zou leiden tot een project dat, indien het project in die aangepaste versie oorspronkelijk zou zijn ingediend, niet voor subsidie in aanmerking gekomen zou zijn. Indien nodig kunnen GS zich hierbij laten adviseren door de adviescommissie als bedoeld in 1.14. Voor zover van toepassing/mogelijk, is het van belang dat een wijzigingsverzoek ingediend én goedgekeurd is, voor de aanvrager de uitvoering van het project daadwerkelijk aanpast. Aanpassingen die doorgevoerd worden voor een wijzigingsverzoek is goedgekeurd, voert de aanvrager voor eigen rekening en risico door.

Artikel 1.27 Subsidievaststelling

Een aanvraag tot vaststelling van de subsidie dient tijdig bij GS te worden ingediend. Een aanvraag tot subsidievaststelling dient uiterlijk op de datum die vermeld is in de subsidietoekenning te worden ingediend. Op grond van de Algemene wet bestuursrecht kan deze termijn indien nodig worden verdaagd. Bij de aanvraag dienen alle bescheiden te worden overgelegd die noodzakelijk zijn om de inhoudelijke uitvoering van het project, de financiële aspecten ervan en de behaalde resultaten te kunnen beoordelen. Soms zal ten behoeve van de aanvraag van subsidievaststelling een formulier zijn voorgeschreven dat gebruikt moet worden. Er moet bij de aanvraag in ieder geval een onderverdeling gemaakt worden naar de onderscheiden subsidiabele kosten. Daarbij kan het bijvoorbeeld gaan om een onderscheid dat is gemaakt in de subsidiebeschikking of, indien daarnaar in de subsidiebeschikking verwezen wordt, in de begroting bij de aanvraag.

De subsidieverkrijger dient een eigen beoordeling te geven van hetgeen het project heeft opgeleverd. Deze beoordeling gaat verder dan het feitelijk beschrijven van de activiteit(en) die is/zijn verricht. Het is van belang dat de subsidieverkrijger aangeeft in hoeverre de activiteit(en) daadwerkelijk heeft/hebben bijgedragen aan de (meer abstracte) doelstellingen van het project.

Artikel 1.29 verlagingen

Indien er sprake is van onregelmatigheden, moet de uit te betalen, de verleende of zelfs een reeds vastgestelde subsidie – op grond van EU-voorschriften - worden verlaagd. Onregelmatigheden zijn, kort gezegd, 'een handeling of een nalaten, waardoor de begroting van de Europese Gemeenschap wordt of zou kunnen worden benadeeld'. Het is een koepelterm die feitelijk aanduidt dat er 'iets' anders is gegaan dan is afgesproken. Dat 'iets' kan van alles zijn, van een gebrekkige administratie tot investeringen waarvoor wel subsidie is verkregen, maar die helemaal niet gedaan blijken te zijn.

Hoofdstuk 2

Paragraaf 1 Trainingen, workshops en ondernemerscoaching en demonstraties

Artikel 2.1.1. Activiteiten

Het gaat om steun voor activiteiten gericht op meerdere landbouwers tegelijk. De activiteiten hebben een collectief karakter. Het gaat met name om activiteiten gericht op landbouwers, zoals trainingen, workshops, ondernemerscoaching en demonstratieprojecten. Daarbij vindt kennisuitwisseling plaats rond een specifiek onderwerp. Het doel is om deze landbouwers te informeren over nieuwe kennis en innovaties in de landbouw die leiden tot toepassing ervan en bijdragen aan de verduurzaming van deze sector. Demonstratieactiviteiten vinden plaats op proefstations, agrarische bedrijven of elk willekeurige andere locatie waar nieuwe kennis kan worden gedemonstreerd, onder het motto 'eerst zien dan geloven'. Het zal hier bijvoorbeeld gaan om demonstratievelden, nieuwe apparatuur en stalconcepten. In het kader van dit artikel komen ook activiteiten in aanmerking die betrekking hebben op de opzet en het in stand houden van studiegroepen waarbij een grote groep van landbouwers onderling en met adviseurs en andere partijen, waar nuttig, kennis en ervaring kunnen uitwisselen rond een specifiek thema of over een vakgebied.

Artikel 2.1.6 Hoogte van de subsidie

De subsidie bedraagt 80% van de subsidiabele kosten.

In een eerdere versie van de Modelverordening werd onderscheid gemaakt tussen projecten die zich met name richten op 'interne bedrijfseffecten' en projecten die zich meer richten op verduurzaming/milieueffecten. Dit onderscheid is in de Modelverordening versie maart 2018 komen te vervallen, omdat het onderscheid slecht te maken was en het gebruik van de regelingen achter bleef bij de verwachting.

Artikel 2.1.7 selectiecriteria

De selectiecriteria zijn een belangrijk sturingsinstrument voor provincies waarmee zij met het POP3-programma de nodige accenten kunnen geven om goed in te kunnen spelen op de regionale en lokale context. In dit artikel zijn in lid 1 de criteria opgenomen die altijd gehanteerd zullen worden. Het criterium 'innovativiteit' is een facultatief criterium, waarvan gebruik gemaakt zal worden indien dat gelet op het soort openstelling nuttig is voor de selectie. De wijze waarop met de selectiecriteria wordt omgegaan staat beschreven in Paragraaf 3 van het algemene deel van deze toelichting.

Kosten voor het ontwikkelen van nieuwe kennis zijn in het kader van dit onderdeel van de verordening NIET subsidiabel.

Paragraaf 2 Fysieke investeringen voor innovatie en modernisering van agrarische ondernemingen
 Investeringsen waarvoor op grond van deze verordening subsidie kan worden verstrekt, moeten gericht zijn op modernisering van de onderneming. De investeringen kunnen een maatschappelijk doel dienen, maar zullen ook bijdragen aan het rendement van de onderneming. Dit is de reden dat er een eigen bijdrage van 60% gevraagd wordt.

Paragraaf 3 Fysieke investeringen in verduurzaming van agrarische ondernemingen van jonge landbouwers

Jonge landbouwers hebben, doordat de start of overname van een bedrijf veel financiële middelen vraagt, na de start/overname vaak te kampen met een tekort aan financiële middelen, waardoor geen investeringen in het bedrijf mogelijk zijn. Deze zogenaamde investeringsdip zorgt ervoor dat vooral deze groep achterblijft met verduurzaming van hun bedrijven. Om deze reden wordt deze specifieke groep gesteund. Investeringsen die voor subsidie in aanmerking komen zijn fysieke investeringen in modernisering van agrarische ondernemingen van jonge landbouwers. Het zal voornamelijk gaan om de aanschaf van modernere installaties en machines waarmee de jonge landbouwer een achterstand kan inlopen. Reguliere vervangingsinvesteringen, dat wil zeggen vervanging van 'versleten' goederen door identieke goederen, komen niet in aanmerking. Ook investeringen die alleen of hoofdzakelijk gericht zijn op verbetering van de rentabiliteit van bedrijven komen niet voor subsidie in aanmerking. De modernisering moet bijdragen aan verbetering van het milieu, klimaatbestendigheid, dierenwelzijn, volks- en diergezondheid, landschap/ruimtelijke kwaliteit of biodiversiteit. Ten behoeve van de uitvoering van deze maatregel zal door GS een lijst van fysieke investeringen opgesteld worden die gericht zijn op verduurzaming van landbouwbedrijven. Per fysieke investering wordt een puntenaantal vastgesteld. Mocht een openstelling worden overvraagd, dan komen investeringen die hoger scoren het eerst voor subsidie in aanmerking.

Een specifiek aandachtspunt bij deze maatregel is het gegeven dat een jonge landbouwer bij de bedrijfs-overname vaak niet alleen zeggenschap krijgt over het bedrijf. In veel gevallen is er sprake van een maatschap waarin de jonge landbouwer deel gaat nemen. Om voor subsidie vanuit deze maatregel in aanmerking te kunnen komen zal de deelname aan de maatschap aan specifieke voorwaarden moeten voldoen.

Paragraaf 4 Investeringsen in infrastructuur

Om de internationale concurrentiepositie van de Nederlandse landbouw te handhaven en te versterken is een blijvende investering in de landbouwstructuur noodzakelijk. Door deze investeringen kan de efficiëntie van de sector worden verhoogd. Dit kan worden bereikt door de juiste aanpassingen van percelen. Naast verbetering van de bedrijfsefficiëntie draagt de herstructurering van landbouwbedrijven tevens bij aan de realisatie van internationale doelen rondom water, Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), biodiversiteit en Natura-2000.

Deze maatregel betreft een combinatie van mogelijkheden ter verbetering van de verkaveling, de toegankelijkheid en de landbouwinfrastructuur enerzijds en verbetering van de ligging van landbouwbedrijven uit het oogpunt van milieu-, water- en natuurdoelen anderzijds. Verder komen er ook mogelijkheden voor de verbetering van de energie-infrastructuur van land- en tuinbouwbedrijven om geproduceerde energie te kunnen delen met andere bedrijven en instellingen.

Hoewel het realiseren van infrastructuur zowel positieve als negatieve effecten op natuur en milieu kan hebben, afhankelijk van de omvang en de locatie van projecten, zal deze maatregel overwegend positieve effecten hebben op het milieu. Alle projecten moeten namelijk voldoen aan de (inter)nationale wet- en regelgeving, zoals onder meer de voorwaarde dat project moet passen binnen vigerende bestemmingsplannen, waardoor negatieve effecten beperkt blijven. Een verplaatsing van bedrijven uit natuuroverwegingen heeft een positief effect op natuur. Een efficiëntere bedrijfsvoering kan leiden tot

vermindering van de emissies (zoals broeikasgassen, ammoniak, nutriënten en bestrijdingsmiddelen). Dit heeft een direct positief effect op de kwaliteit van bodem, water en lucht. Het schoner worden van het leefmilieu, betere luchtkwaliteit, meer groen, minder geuremissies, minder verkeersbewegingen, heeft op zijn beurt weer indirecte positieve effecten op het woon- en leefklimaat.

De submaatregel Investerings in infrastructuur is gericht op investeringen in het landelijk gebied die bijdragen aan de verbetering van de verkaveling van de landbouwbedrijven en de daarbij behorende toegankelijkheid, bodemgesteldheid, waterhuishouding en/of de verplaatsing van landbouwbedrijven. Het gaat daarbij om de volgende concrete acties:

- a. projecten gericht op draagvlakontwikkeling, inhuur van kavelruil-coördinatoren en andere experts, faciliteren aankoop ruilgronden opstellen en uitvoeren van verkavelingsplannen en verkavelingsprocedures, vacatiegelden voor gebiedscommissies, kadaster- en notariskosten, projectmanagement; In verband met de verbetering van de verkavelingsstructuur van landbouwbedrijven:
- b. investeringen om kavels beter bewerkbaar en bereikbaar te maken zoals: graven en dempen van sloten, met elkaar verbinden van percelen, aanpassen van drainage, aanleg of verbetering van dammen en kavelpaden, aanpassen van het wegensysteem, aanpassen van de waterhuishouding; investeringen ten behoeve van inpassingsmaatregelen om negatieve gevolgen van het verkavelingsplan op de omgeving te voorkomen zoals: aanbrengen van beplantingen, aanpassen van de wegen- en padenstructuur ten behoeve van het algemeen belang, aanpassen van de waterhuishouding ten behoeve van het algemeen belang; In verband met bedrijfsverplaatsing van landbouwbedrijven:
- d. het demonteren, verhuizen en weer opbouwen van bestaande voorzieningen, het vervangen van een bestaand gebouw of voorziening door een nieuw, modern gebouw of nieuwe moderne voorziening, zonder dat daarbij de betrokken productie of technologie fundamenteel wordt gewijzigd; Bij deze concrete actie gaat het uitsluitend om de verplaatsing van agrarische bedrijven met als doel verbetering van de landbouwstructuur, meestal in combinatie met milieu-, water- en natuur-doelen (bijvoorbeeld vanwege de nabijheid van Natura 2000 gebieden).

Paragraaf 5 Niet productieve investeringen voor biodiversiteit, natuur, landschap en hydrologische maatregelen PAS

De wettelijke basis van deze maatregel wordt gevormd door Verordening (EU) Nr. 1305/2013, in het bijzonder artikel 5, lid 4, aanhef in combinatie met artikel 17, lid 1 (d) en de op deze maatregel van toepassing zijnde gedelegeerde – en uitvoeringshandelingen. De maatregel is gericht op niet-productieve investeringen voor herstel - en inrichtingsmaatregelen voor natuur, landschap en biodiversiteit. De investeringen dienen altijd een link te hebben met de landbouw/agrarische activiteiten. Indien er niet productieve investeringen worden gedaan met een link met agrarische activiteiten (bijvoorbeeld: aanleg van een dam om waterpeil in natuurgebied te verhogen maar tegelijkertijd het waterpeil van nabijgelegen landbouwgronden niet te laten stijgen), dan is het mogelijk om mitigerende maatregelen die gelijktijdig met de investering genomen dienen te worden en die zijn gericht op het voorkomen van schade aan of verbeteren van het milieu of de biodiversiteit, mede te financieren (in genoemd voorbeeld: de dam wordt voorzien van een vistrap, om de visstand niet negatief te beïnvloeden).

Niet productieve investeringen zijn die investeringen die geen aanmerkelijke stijging van de waarde of rentabiliteit van een bedrijf tot gevolg hebben. Daarbij wordt gedacht aan inrichtingsmaatregelen voor specifieke soorten, aanleg en inrichting van landschapselementen zoals bijvoorbeeld houtwallen, singels en poelen, inrichting van weidevogelkerngebieden, inrichtingsmaatregelen voor hydrologische maatregelen PAS en daarvoor noodzakelijke technische voorzieningen.

Bij de hydrologische maatregelen in Natura-2000-gebieden in het kader van de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) maatregelen kan gedacht worden aan natuurversterkende maatregelen, die een link hebben met de landbouw, zoals de aanleg van regenwaterbuffers en stuwen, (waterconserverende) drainagesystemen en natte bufferzones, het omleggen van beken en het beïnvloeden van waterpeilen.

Onderdeel van de subsidiabele kosten kan zijn de aankoop van grond. In dat geval zijn de voorwaarden van artikel 1.10 onverkort van toepassing.

De subsidiabele kosten in een project worden voor 100% gesubsidieerd. Indien de provincie slechts het ELFPO-budget ter beschikking stelt en in het openstellingsbesluit is niet bepaald dat de POP-subsidie uit 100% ELFPO-financiering kan bestaan, dient de aanvrager bij de aanvraag bewijsstukken te overleggen dat ook de verplichte nationale overheidsfinanciering ten behoeve van het project beschikbaar is (zie artikel 1.4 in combinatie met artikel 1.8, sub f). Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om de inbreng van 50% van de totaal subsidiabele kosten door de aanvrager zelf, indien de aanvrager een waterschap is.

Paragraaf 6 Niet-productieve investeringen water

De wettelijke basis wordt gevormd door Verordening (EU) Nr. 1305/2013, in het bijzonder artikel 5, lid 4 aanhef in combinatie met artikel 17, lid 1 (d) en de toepasselijke gedelegeerde – en uitvoeringshandelingen.

De submaatregel is gericht op niet-productieve investeringen in het landelijk gebied die betrekking hebben op de (her)inrichting/transformatie en het beheer van het watersysteem voor landbouw-, water- en klimaatdoelen. Deze submaatregel is inzetbaar voor het gehele plattelandsgebied van Nederland. De investeringen dienen altijd een link te hebben met de landbouw. Ook in dit geval zijn mitigerende acties mede subsidiabel (zie Paragraaf 5).

Niet productieve investeringen zijn die investeringen die geen aanmerkelijke stijging van de waarde of rentabiliteit van een bedrijf tot gevolg hebben. Het gaat dan bijvoorbeeld om investeringen gericht op verbetering van de waterkwaliteit – en kwantiteit om daarmee een bijdrage te leveren aan doelstellingen zoals beschreven in de Kaderrichtlijn Water en de Nitraatrichtlijn, herstel natuurlijk toestand watersystemen, het duurzaam optimaliseren van de waterhuishouding en om maatregelen gericht op voorkomen en/of beperken van watertekorten, wateroverlast, verzilting en bodemdaling waaronder het vergroten van het watervasthoudend vermogen van landbouwgrond en daarvoor noodzakelijke technische voorzieningen.

Voorbeelden van maatregelen zijn aanleg- en inrichting van natuurvriendelijk oevers die bijdragen aan doelen KRW en tevens een buffer vormen voor emissies naar oppervlaktewater, herstel watersystemen in of met invloed op landbouwgrond naar hun natuurlijke toestand, waaronder beekherstel, hermeandering waterlopen, herstellen migratiemogelijkheden, vernatting gronden, aanleg van bufferzone's langs watergangen, maatregelen die het waterbergend vermogen van gronden en watersystemen in of met invloed op landbouwgrond vergroten, bijvoorbeeld peilgestuurde drainage, aanleg van helofytenfilters (natuurlijke waterzuiveringsystemen) en waterhuishoudkundige aanpassingen in het watersysteem.

De concrete acties in het kader van deze submaatregel vinden plaats binnen de nationale regelgeving en procedures voor de bescherming van milieu en landschap. Dit houdt onder meer in dat subsidie aanvragen moeten voldoen aan alle toepasselijke wetgeving.

Onderdeel van de subsidiabele kosten kan zijn de aankoop van grond. In dat geval zijn de voorwaarden van artikel 1.10 onverkort van toepassing.

De subsidiabele kosten in een project worden voor 100% gesubsidieerd. Indien de provincie slechts het ELFPO-budget ter beschikking stelt en in het openstellingsbesluit is niet bepaald dat de POP-subsidie uit 100% ELFPO-financiering kan bestaan, dient de aanvrager bij de aanvraag bewijsstukken te overleggen dat ook de verplichte nationale overheidsfinanciering ten behoeve van het project beschikbaar is (zie artikel 1.4 in combinatie met artikel 1.8, sub f). Het kan daarbij bijvoorbeeld gaan om de inbreng van 50% van de totaal subsidiabele kosten door de aanvrager zelf, indien de aanvrager een overheid, bijvoorbeeld een waterschap, is.

Paragraaf 7 Samenwerking voor innovaties

Artikel 2.7.1. Subsidiabele activiteiten

Voor de bevordering van de productiviteit en duurzaamheid in de landbouw zijn bruggen nodig tussen kennis en technologie met betrekking tot het onderzoek enerzijds en landbouwers, bosbeheerders, plattelandsgemeenschappen, bedrijven, ngo's en adviesdiensten anderzijds. Daarbij gaat het om innovatie en modernisering van de agrarische sector rond de in dit artikel genoemde thema's.

Om dit te realiseren wordt de oprichting bevorderd van projectgerichte samenwerkingsverbanden. Deze zijn grotendeels vergelijkbaar met de operationele groepen van het EIP in Paragraaf 8. Aangezien het geen verplichting is om als samenwerkingsverband onder Paragraaf 7 deel te nemen aan het Europese EIP-netwerk voor de productiviteit en duurzaamheid in de landbouw is deze uitvoeringsmaatregel geformuleerd. De resultaten van de projecten dienen echter wel altijd gedeeld te worden via de in het kader van de EIP vormgegeven structuren.

De samenwerkingsverbanden werken op projectbasis aan een innovatieopgave die een antwoord moet geven aan een concrete vraag of kans uit de praktijk. Daarbij gaat het om de uitvoering van het gezamenlijke innovatieproject door het samenwerkingsverband.

Het betreft met name het verder ontwikkelen, valideren en verfijnen van kennis en innovaties, met als doel dat die uiteindelijk deel uit gaan maken van een groter ontwikkelingsproces dat gericht is op grootschalige toepassing ervan in de praktijk. Dit proces kan bijvoorbeeld gestart worden door kleine actieve samenwerkingsverbanden (living labs) met een schil van koplopers (early adapters). Zolang de activiteiten nog gericht zijn op het praktijkrijp maken van de kennis en innovatie, vallen ze onder deze maatregel. Waar wanneer het gaat om het doelgericht communiceren over en demonstreren van reeds praktijkrijpe (geheel beproefde) innovaties vallen ze onder Paragraaf 1.

Stapeling van middelen is niet toegestaan, de begunstigde moet daarom aangeven of voor dit project steun is ontvangen in het kader van maatregel 19 (LEADER) of andere maatregelen. Indien dat het geval is dan moet aangegeven worden hoeveel steun is ontvangen en voor welke onderdelen steun is gegeven. Ook moet dan worden aangegeven hoe de afstemming met de LEADER-groep heeft plaatsgevonden.

Artikel 2.7.9. Selectiecriteria

De selectiecriteria zijn een belangrijk sturingsinstrument voor provincies waarmee zij met het POP3-programma de nodige accenten kunnen geven om goed in te kunnen spelen op de regionale en lokale context. In dit artikel zijn in lid 1 de criteria opgenomen die bij gebruik van selectiecriteria gehanteerd zullen worden. De wijze waarop met de selectiecriteria wordt omgegaan staat beschreven in Paragraaf 3 van het algemene deel van deze toelichting.

Paragraaf 8 Samenwerking in het kader van het EIP

Artikel 2.8.1. Subsidiabele activiteiten

Het belangrijkste verschil met 2.7.1 is dat samenwerkingsverbanden zich dienen aan te melden bij en gebruik kunnen maken van het landelijke en Europese EIP-netwerk voor de bevordering van de productiviteit en duurzaamheid in de landbouw. Binnen dit kader worden deze samenwerkingsverbanden operationele groepen (OG's) genoemd.

Artikel 2.8.3. Aanvrager

Subsidie wordt verstrekt aan de operationele groep of een operationele groep in wording. De subsidie wordt daarbij verstrekt aan de penvoerder als bedoeld in artikel 1.6, lid 2c.

Artikel 2.8.8. Hoogte van de subsidie

Voor Operationele groepen binnen het kader van het EIP geldt dat voor fysieke investeringen door agrariërs een subsidiepercentage van 60% kan worden gehanteerd. Of dit daadwerkelijk gehanteerd worden, zal in een openstellingsbesluit bekend gemaakt worden.

Artikel 2.8.9. Selectiecriteria

Zie toelichting artikel 2.7.9.

Hoofdstuk 3 LEADER

Er zijn door de Europese Commissie meerdere maatregelen ontwikkeld op basis waarvan LEADER-initiatieven ondersteund kunnen worden. Dit betreft: ondersteuning van de Locale Actie Groep (LAG) in de uitvoering, ondersteuning van projecten, ondersteuning van samenwerkingsprojecten van LAG's onderling en het ondersteuning van organisaties die de status van LAG willen bemachtigen. De inhoudelijke voorwaarden waaraan projecten moeten voldoen en de voor de selectie van projecten te hanteren selectiecriteria zijn neergelegd in de Lokale Ontwikkelings Strategie (LOS) van het betreffende LAG. .

Paragraaf 2 Voorbereidingskosten (submaatregel 19.1)

Artikel 3.2.1 subsidiabele activiteiten

De subsidiabele activiteiten moeten zijn gericht op het oprichten van een LAG en de daarbij horende LOS.

Artikel 3.2.3 subsidiabele kosten

De subsidiabele worden onderscheiden in kosten voor raadplegen en opleiden van belanghebbenden. Voor het opstellen van de LOS zijn alle daarmee samenhangende kosten subsidiabel, waardoor ook operationele en personeelskosten subsidiabel kunnen worden gesteld.

Artikel 3.2.4 hoogte van de subsidie

Subsidie voor deze maatregel ondersteunt de oprichting van de LAG. Er is 100% subsidie toegelaten.

Paragraaf 3 Uitvoering van LEADER-projecten (submaatregel 19.2)

Artikel 3.3.3 subsidiabele kosten

Onder deze kosten zijn ook algemene kosten begrepen in verband met de uitgaven zoals voor het inschakelen van architecten, ingenieurs en adviseurs, advies over duurzaamheid op milieu- en economisch gebied, met inbegrip van het uitvoeren van haalbaarheidsstudies. Kosten voor het uitvoeren van haalbaarheidsstudies blijven subsidiabele uitgaven, ook indien er – mede op basis van de resultaten van de haalbaarheidsstudie - geen verdere uitgaven zijn.

Paragraaf 4 Voorbereiding en uitvoering van samenwerkingsactiviteiten van de lokale groep (submaatregel 19.3)

De activiteiten onder deze maatregel zijn gericht op het vormen van samenwerkingsactiviteiten tussen lokale groepen. Er moet aansluiting zijn op de LOS anders wordt de subsidie geweigerd.

Paragraaf 5 lopende kosten, promotie en voorlichting (maatregel 19.4)

De activiteiten onder deze submaatregel zijn niet beperkt opgenomen. Wel is er budgettair een beperking opgelegd. Er mag maximaal 25% van het totaal beschikbare budget voor de maatregel worden ingezet voor deze submaatregel. Ook voor deze activiteiten geldt dat de LAG de mogelijkheid in de LOS moet hebben geschapen om voor subsidie in aanmerking te komen.

Hoofdstuk 4 Slotbepalingen

Artikel 4.1

In artikel 4.1 wordt bepaald dat als toezichhouders op deze verordening zijn aangewezen de aangewezen ambtenaren van RVO.nl en de NVWA. Deze ambtenaren zijn daartoe aangewezen op grond van de Betaalorgaanstatus van RVO.nl resp. het verrichten van controles ten behoeve van RVO.nl. Op grond van lid 2 zijn bijvoorbeeld ook auditoren van Rijk, provincies, Europese Commissie en Europese Rekenkamer toezichhouders. Dit omdat auditoren, steekproefsgewijs, onderzoek kunnen doen naar verleende subsidies. Daarnaast kunnen GS besluiten nog andere toezichhouders te benoemen. Subsidieverkrijgers zijn verplicht altijd alle medewerking te verlenen aan aangewezen toezichhouders.